Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 268 | Łódź, Niedziela 23 listopada 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ג' כסלו תרצ"א | № 268

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היינט - וואהלען צום סענאט

שארפער קאמף צווישען די ליסטעס. — כ.ד. ציהט צוריק די ליסטע און שטימט פאר די ענדעקעס

ענטגילטיגע פערטיילונג

פון די מאנדאטען אין סיים

װ א ר ש א, 22 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די קרייז־וואהל־קאמיסיעס האבען פערענדיגט די ענטגילטיגע פערטיילונג פון די מאנדאטען צום סיים. דער וואהל־רעזולטאט שטעלט זיך פאר אזוי:

סאנאציע־קלוב – 249 דעפוטאטען (אין פריערדיגען סיים 122)
ענדעציע – 63 (37)
פ. פ. ס. – 23 (63)
סטראנניצטווא כלאפסקיע – 18 (26)
פיאסט – 15 (21)
כאדעקעס – 14 (15)
נ. פ. ר. פראוויצא – 8 (14)
דייטשען – 5 (18)
קאמוניסטען – 4
ציוניסטען – 2, פון גאליציע 4, ס. ה. 6 (פריהער 13)
אגודה 1
סטאפאמען כלאפסקע 1.

דער צוזאמענשטעל פון אלטען סענאט

דער סענאט, וועלכער איז געוועהלט געווארען אין מערץ 1928, האט געהאט פאלגענדען צוזאמענשטעל.

סאנאציע – 46 מאנדאטען
אוקראינער – 12
פ.פ.ס. – 10
ענדעקעס – 9
וויזוואלעניע – 7
כאדעקעס – 6
יודישע קאלא – 7
דייטשען – 4
סטראניצטווא כלאפסקיע – 3
נ. פ. ר. – 3
פיאסט – 3
אוקראינער סאצ. – 1

דער קאמף צווישען די ליסטעס

װ א ר ש א, 22 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) צו די היינטיגע סענאט־וואהלעקאמפען צווישען זיך 10 ליסטעס. דער הויפט־קאמף וועט זיך אבער אפשפילען צווישען 3 פארטייען, סאנאציע, ענדעקעס און צענטראלעוו. די ענדעקעס האפען אויף א גרויסען גצחון. די כאדעקעס האבען צוריקגעצויגען זייער ליסטע און וועלען שטימען פאר די ענדעקעס.

אין דער יודישער גאס קאמפען 2 ליסטעס: די ליסטע 17 און 18. שאנסען האט די ליסטע נומער 17, דאגעגען די אנדערע האבען זעהר שוואכע אויסזיכטען, די פרובען צו אונטערהאנדלען צווישען די 2 קאמפענדע ליסטעס האבען זיך נישט איינגעגעבען.

װ א ר ש א, 22 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט די סענאט־וואהלען האט זיך היינט אנגעהויבען א זעהר שארפער וואהל־קאמף. ס'זענען פארגעקומען פערשידענע דעמאנסטראציעס. פאליציי האט אויסאנדערגעטריבען די דעמאנסטראנטען. ס'זענען פערהאן פיל צושלאגענע.

היינט — וואהלען צום שלעזישען סיים

ק א ט א װ י ץ, 22 (ספ.טעל.) היינט קומען פאר די וואהלען צום שלעזישען סיים. אזוי אז אין אבערשלעזיען וועט מען היינט וועהלען צוויי מאל צום שלעזישען סיים און פוילישען סענאט.

וואהלען און... ציהנבערשטלעך

אדאלף נאוואטשינסקי פאדערט אויף די נארדאוויע וועהלער צו געהן צו די היינטיגע סענאט־וואהלען מיט אזא לשון:

„זיי (מיינט ער די פון דער סאנאציע) וועלען געהן אלע. אזא אוקאז איז ארויס איבער די קאנצעלאריעס. דער, וואס וועט נישט זיין, דער (קאן נישט רעכענען) נישט אויף קיין ארדער, נישט אויף קיין אוואנס, קיין געלד, קיין קאנצעסיע, קיין בראנפען־גיסעריי, קיין „טראפיקע", קיין פרייען בילעט ערשטע קלאס, קיין ראוט אוים'ן שלאס...

„איין עצה איז דא דערצו: ווי א לאווע און שטראם זיינען צו די וואהלען. באנאפארטע האט אונז בעלערנט, ווי אזוי מיר האבען צו זיגען. אלץ, וואס איז פון מערב, וואס וואשט זיך יעדען טאג און בארט זיך און בענוצט בערשטלעך צו די ציינער — דאס אלץ האט זיך ארויסגעוויזען אלס נאראדאווע. ענע פערפומירען זיך שוין און אפילו מיט „פאשיסטישע פערפומען", אבער א וואגנע האלטען זיי נאך פאר א פאראורטייל, און מיט א צאהן־בערשטעל רייניגען זיי נאך די פינגער פון די פיס...

רעוואלוציע אין סאוועט־רוסלאנד

סטאלין זאל זיין ערמארדעט. — טעלעפאנישע און טעלעגראפישע פערבינדונג מיט רוסלאנד איבערגעריסען. — די באהן פון דער רוסישער גרעניץ געקומען פוסט

אפיציעלע סאוויעטישע קוועלען לייקענען אפ די ידיעות

װ א ר ש א, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קאררעספאנדענט). אלע טעלעגראפען־אגענטורען פון ניו יארק, לאנדאן און פאריז גיבען איבער סענסאציאנעלע ידיעות פון מאסקווע, אז דארט איז אויסגעבראכען א רעוואלוציע פון רעכטען אפנויג. די אנהענגער פון דער רעכטער אפאזיציע זאלען האבען פערכאפט די מאכט. סטאלין זאל האבען ערמארדעט געווארען. די סאוויעטישע קרייזען לייקענען די דאזיגע ידיעות, קאטעגאריש אפ. אויף די אפלייקענונגען איז אויך אנגעקומען א הכחשה און מען פערזיכערט, אז די ידיעות זענען אמת'ע.

א פאקט איז, אז די טעלעפאנישע און טעלעגראפישע פערבינדונג מיט רוסלאנד איז איבערגעריסען, א פאקט איז אויך, אז דער צוג, וואס איז אנגעקומען פון דער רוסישער גרעניץ איז געקומען קיין ווארשא פולשטענדיג לעדיג.

קאוונא, 22. (טו) אין דער לעצטער צייט זענען אנגעקומען פערשידענע ידיעות וועגען אומרוהען אין רוסלאנד. פון גוט בעגלויבטע קוועלען טיילט מען מיט, אז די ידיעות זענען שטארק איבערטריבען, סטאלין האט די לעצטע צייט געליטען עטליכע מפלות אין „פאליטביורא", ער איז עטליכע מאל איבערגעשטימט געווארען און פיל פון זיינע פארשלאגען זענען דורך דער מעהרהייט אפגעווארפען געווארען, סטאלינס פאזיציע איז דעריבער שטארק אפגעשוואכט געווארען, אין „פאליטביורא" האט זיך אבער געבילדעט א נייע גרופע אונטער דער אנפיהרונג פון וואראשילאוו'ן וועלכער האט אונטערשטיצט וואראשילאווס פאליטיק, כדי צו דערהאלטען די פאליטישע גלייכגעוויכט אין לאנד. אלע אנגריפען פון דער רעכטער און לינקער אפאזיציע ווערען דורך דער דאזיגער גרופע אונטערשטיצט. וואראשילאוו און זיין גרופע האלטען, אז ענדערונגען אין דער פאליטישער ביורא פון דער קאמוניסטישער פארטיי זענען אוממעגליך צוליב מאטיוען פון דער אויסלענדישער פאליטיק, אין ג.פ.או. און זאין פאליטביורא"האלט מען אויך, אז סטאלין מוז דערווייל בלייבען אויף זיין אמט.

א פאקט איז אז דעם 21 נאוועמבער צווישען 11 און 12 מיטאג איז סטאלין, טראץ אלע קלאנגען, געפאהרען מיט זיין אויטא פון גארקי־גאס צו דעם צענטראל־קאמיטעט פון דער פארטיי.

קאוונא, 22. (טו). אויס מאסקווע ווערט געמעלדעט, אז צווישען סטאלינען און וואראשילאוו'ן איז געקומען צו א הסכם, אז דער קאמיסאר וואס פערוואלטעט מיט דער רויטער ארמעי און פלאט, גאמארקין, זאל בעזייטיגט ווערען פון זיין אמט, און דער פאסטען זאל בעזעצט ווערען מיט סטאלינס אנ'אנהענגער. 3

קאוונא, 22. (טו) פון מאסקווע ווערט געמעלדעט, אז אין צוזאמענהאנג מיט דער לעצטער רייניגונגס־אקציע פון סטאלינען ווערען ערוואַרט גרויסע פערסאנאל־ענדערונגען אין דער רויטער ארמעי און פלאט. נאך גאמארקינען וועלען ווערען פערשידענע העכערע מיליטער־פאסטענס בעזעצט מיט נייע מענשען. אויסערדעם האט דער צענטראל־קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי בעשלאסען די גאנצע רעדאקציע פון דער מיליטערישער צייטונג „קראסנאיא זוויעזדא" צו ענדערען מיט מענשען, אנהענגער פון סטאלינס שיטה,

אפיציעלע סאוויעטישע קוועלען טיילען מיט, אז אין גאנץ רוסלאנד הערשט רוה.

װ א ר ש א, 22. (ו) די סאוויעטישע געזאנדשאפט אין ווארשא לייקענט אפ אלע ידיעות וועגען דער רעוואלוציע אין סאוויעט־רוסלאנד.

ערד־ציטערניש אין אלבאניען

פיל טויטע און פערוואונדעטע. — גרויסע מאטעריעלע שאדענס

ש ט ו ט ג א ר ט, 22 (טו) די אבסערוואַטאריע אין האהענהיים האט פרייטאג ביינאכט נאטירט א שטארקע ערד־ציטערניש. די ערד־שטויסען האבען געדויערט א האלבע שעה. ווי מ'רעכענט, איז די ערד־ציטערניש פארגעקומען אויפ'ן ברעג פון מיטעללענדישען ים.

לויט א מעלדונג פון מיילאנד בעשטעטיגט, איז די ערד־ציטערניש פארגעקומען אין דרום־טייל פון אדריאטישען ברעג. איינצעלהייטען פעהלען נאך.

ס י ר א נ א 22 (טו) פרייטאג איז אין 8 דערפער אין בעצירק וואלאנא (דרום־אלבאניען) פארגעקומען א שטארקע ערדציטערניש. פיל הייזער זענען איינגעפאלען, הונדערטער זענען בעשעדיגט געווארען. 30 מענשען זענען אומגעקומען, הונדערטער זענען פערוואונדעט געווארען. די איינוואוינער זענען געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ.

אומווארפען מאקדאנאלדס רעגירונג

פראיעקטירען די קאנסערוואטיווען אין ענגלאנד

לאנדאן, 22. (ספ. טעל.) „מארנינג פאסט" איז מודיע, אז די קאנסערוואטיווע האבען בדעה אריינצוטראגען א רייה אונצוטרוי־פארשלאגען פאר דער רעגירונג. איינער פון די פארשלאגען ווארפט פאר דער רעגירונג אז בעת דער אימפעריאלער קאנפערענץ (פון די קאלאניעס) האט די רעגירונג פערנאכלעסיגט די פראגע וועגען פערברייטערען די האנדעלס־בעציהונגען אין די גרעניצען פון דער בריטישער אימפעריע. די דעבאטע וועגען דעם ענין וועט די טעג פארקומען, דערביי וועט מאקדאנאלד אליין פערטיידיגען די שטעלונג פון דער [illegible]

טויט־אורטייל אין פראצעס

געגען די אוקראינישע טעראריסטען

װ א ר ש א, 22. (ספ. טעל.) דאס העכסטע געריכט האט בעטראכט די קאסאציע אויפ'ן אורטייל געגען זעקס אוקראינישע טעראריסטען, וועלכע זענען צוו. אנד. בעשולדיגט געווען אין אונטערלעגען א באמבע אויפ'ן מזרח־יריד אין לעמבערג. דאס לעמבערגער געריכט האט געהאט איינעם פון זיי, ראמאן בידא, פערמשפט צום טויט און די איבריגע אויף קאטארגע ביז פינף יאהר.

דאס העכסטע געריכט האט דעם אורטייל בעשטעטיגט.

12

אונזער ליסטע צום סענאַט אין יאָהר 1928 האָט בעקומען 72.609 שטימען.

די אגודיש'ע ליסטע – נור 22.342. זי האָט דאַמאָלס נישט אדורכגעפיהרט קיין סענאַטאָר און אויך איצט האָט זי קיין שום מעגליכקייט אדורכצופיהרען איהר קאַנדידאַט – דאָס ווייסט זי גאַנץ גוט!

אונזער ליסטע מיט 72.609 שטימען פירט אדורך 2 קאַנדידאַטען, 1 פון זיי איז דער אין אַלע קרייזען פון דער יוד. בעפעלקערונג גוט-בעקאַנטער

לאַווניק אַלעקסאַנדער יאַעל

12

יודען וועהלער!

פון איין איינציגער שטים קאָן אָבהענגען דער גורל פון איינציגען יודישען מאַנדאַט.

נאָר די ליסטע 12

קאָן אדורכפיהרען אַ יודישען סענאַטאָר.

די אגודה'שע ליסטע איז נאָר אַ דעמאָנסטראַטיווע און אַלע שטימען וועט וועררן אָפגעגעבען פאַר איהר זעגען צרויסגעוואָרפען. יעדער יודישער וועהלער דאַרף דאָס געדענקען און איבערגעבען אַלע זיינע פריינד און בעקאַנטע, אַז יעדע שטים איז דערצידירענד, דעריבער דאַרף קיינער נישט אָפלייגען אויף שפּעטער. באַלד אין דער פריה, פון 9 אַ זייגער דאַרף יעדער יוד ערפילען זיין חוב און אָפּגעבען זיין

שטים פאַר דער ליסטע 12!

די אגודה-לייט שעהמען זיך מיט די אייגענע מענשען. זיי האָבען ערשט פאַרגעבראַכט אַ קאַנדידאַט אויך פון ווארשאַ, דעם ה' שערשעווסקי, וואָס זיין טעטיגקייט פאַר'ן יודישען כלל איז אין לאָדז אינגאַנצען אומבעקאַנט. ה' שערשעווסקי האָט זאָגאָר נישט געהאַלטען פאַר נויטיג זיך צו ווייזען פאַר דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע ער וויל פערטרעטען.

אונזער קאַנדידאַט ה' לאַווניק יאַעל, קאָנט איהר, יודען גאַנץ גוט. וועהלט אויס צווישען ה' שערשעווסקי פון ווארשאַ און דעם בעקאַנטען לאָדזער עסקן.

ה' לאַווניק אַלעקסאַנדער יאַעל.

די אגודה וויל אייך נאָר מזכה זיין מיט פרעמדע פאַרשטעהער, נישט קיין לאָדזער.

צי וועלען די לאָדזער יודען אין יעדען ענין, וואָס דריקט זיי, פאָהרען זיי אַרומזוכען אין ווארשאַ אָדער אַנדערשוואו?

גלויבט נישט די אגודה'שע פאַרשטעהער. וועלכע ווייסען פאָראויס, אַז זייער אַרבייט איז אַרויסגעוואָרפען. זיי שטרעבען נאָר צו צוברעכען דעם מאַנדאַט פון

לאַווניק אַלעקסאַנדער יאַעל.

די מיטגלידער פון פאָלגענדע פעראיינען שטימען היינט פאַר דער ליסטע 12

סוחרים-פעראיין, פּיעטריקאָווער 10.
סוחרים-פעראיין, פּיעטריקאָווער 73
דעטאַליסטען-פעראיין, פּיעטריקאָווער 69
קליינהענדלער-פעראיין, פּיעטריקאָווער 6
פאַבריקאַנטען-פעראיין, זאַכאָדניאַ 66
אָבפאַל-הענדלער-פעראיין, מאָניושקי 5
פישער-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 18
הורטאָווע פליישער-פעראיין, פּאָדרזעטשנאַ 10
פליישער-פעראיין, פּיעטריקאָווער 24
פרוכטען, געמיזע-הענדלער-פעראיין, זגערסקאַ 28
פרוכט, געמיזע-הענדלער-פעראיין, ברזשעזינער 19
פרוכט און געמיזע-הענדלער-פעראיין, גרינער מאַרק
געפליגעל-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 17
לעבעדיגע געפליגעל אַלעקסאַנדריסקאַ 21
מילך-הענדלער, פּולנאָצנאַ 31
פּיטער-פעראיין, פּולנאָצנאַ 31
קוה-בעזיצער, פּאָמאָרסקאַ 15
קאָלאָניאַל-קליינהענדלער-פעראיין, צעגעלניאַנאַ 15
פעראיין פון די האַלעס, אַגראָדאָווע 10
הויזירער-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15 3
שאַכטער-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15
קאָנפעקציאָנערען פעראיין, קאָנסטאַנטינער 10
גראַשער-פעראיין, אַלעקסאַנדריסקאַ 8. 3

יודען אַגיטירט און שטימט פאַר דער ליסטע 12.

צו אַלע טאָרג- און מאַרק-שטייער

יעדער פון אונז קען אונזער לאַווניק יאָעל, נישט איינמאָל האָבען מיר זיך געווענדעט צו איהם אין אונזערע נויטען און שטענדיג איז ער געווען גרייט מיט ראַט און טאַט אונז אַרויסצוהעלפען, מיט מסירות-נפש האָט ער תמיד אונזערע אינטערע-סען פערטיידיגט.

ה' לאַווניק יאָעל איז איצט דער יודישער קאַנדידאַט פון דער ליסטע 12 צו די סענאַט-וואַהלען. מיר מוזען אונזער חוב ערפילען און מיטהעלפען, אַז לאַווניק יאָעל זאָל געוועהלט ווערען אַלס סע-נאַטאָר, דאָס ליגט אין אונזער אינטערעס און אין אינטערעס פון דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג.

געדענקט, אַז נאָר די ליסטע 12 האָט די מעג-ליכקייט אַדורכצופיהרען אַ יודישען סענאַטאָר! ש שטימט דעריבער אַלע פאַר דער ליסט ע12, פאַר'ן לאַווניק אַלעקסאַנדער יאָעל.

פערוואַלטונג פון טאָרג- און מאַרק - שטייער - פערבאַנד
פרעזעס מענדעל מינץ,
סעקרעטאַר ל. פרענקעל.

וואָרנונג!

בעת די וואַהלען צום סיים זענען געווען אַ סך פאַלען, ווען די וועהלער זענען געגאַנגען אָפּגעבען זייער שטים אין וואַהל-אַפּוואַר, האָבען זיי זיך דאָרט דערוואוסט, אַז עס האָט שוין אַן אַנדערער געשטימט און זיי האָבען געמוזט פערבּיטערט אַוועקגעהן. מיר וואָרנען דעריבער, אַז אונזערע פערטרויאונגס-מענער וועלען שטרענג דערויף אכטונג געבען, אין די יעניגע, וועלכע מען וועט כאַפּען ביי אַזאַ פער-ברעכערישער טאַט וועלען איבער-געגעבען ווערען אין געריכט, וואו עס דראָהט זיי אַ שטרענגע שטראָף

12

וואָרנונג
יודישע וועהלער!

מיר מאַכען אייך ווידער אויפ-מערקזאַם, אַז דער נומער 12 וועלכען איהר לייגט אריין אין קאָנווערט, מוז זיין פילשטענדיג ריין, אָהן יעדע פונקטען, צושריפ-טען א. אַז. וו. אויסער דעם נ' 12 טאָר זיך אויף ביידע זייטען פון צעטעל גאָרנישט געפינען.

דאָס הויפּט-וואַהל-ביוראָ פון דער ליסטע 12

געפינט זיך אויף צעגעלניאַנאַ 4.

אין אַלע ענינים קענען זיך די וועהלער ווענדען פער-זענליך אָדער טעלעפאָניש 28-127.

אַלע האַנדווערקער און מיטגלידער

פון די אונטען אויסגערעכענטע צעכען ווערען אויפגעפאָדערט צו שטימען היינט, זונטאָג פאַר דער ליסטע 12

וויצע-פאָרזיצענדער פון האַנדווערקער-פערבאַנד אין לאָדז, פּאָלודניאָווע 4

(–) איבזש. יצחק זשעליבסקי

ראַטמאַן פון די האַנדווערקער אין לאָדזער שטאָט-ראַט

(–) אַרכיטעקט מאַרעק פיין

טישלער-צעך	שוסטער-צעך	סוויטער-מאַכער פעראיין
דרעקסלער-צעך	בלעכער- און דעקער-צעך	וואַליזע-מאַכער-פעראיין
שניצער-צעך	קאַפעלושען פעראיין	זאָגען-מאַכער-פעראיין
קירזשנער צעך	היטעל-מאַכער-פעראיין	דרוקער-פעראיין
בלעכער-צעך	צוקערלעך-מאַכער-פעראיין	שאַכטעל-מאַכער-פעראיין
פריזיער-צעך	בערשטען-פעראיין	זאַדע-וואַסער-פאַבריקאַנטען
מאהלער-צעך	שילדען-מאַלער-פעראיין	וועבער-פעראיין
טאַפּעצירער-צעך	גלעזער-פעראיין	עלעקטראָטעכניקער-פעראיין
זאַטלער-צעך	איינבינדער-פעראיין	פליישער-פעראיין
יובילער- און גראַווירער-צעך	טאַמבערירער-פעראיין	טויערער-מייסטער-פעראיין
שניידער-צעך	שטיקער און וועש אויסאַרביי-טער-פעראיין	פאַרבער-פעראיין
בעקער-צעך		ליכט-פעראיין

האַנדווערקער, העלפט צום נצחון!

יודען!

זעהט, וואָס די „אגודה" האָט אָפּגעטוהן: זי האָט אַזוי לאַנג געהעצט אין די אויפרופען און אין די צייטונגען געגען די לאָדזער דייטשען, ביז די דייטשען זענען אַרויסגעטרעטען מיט אַ שאַרפען פּראָטעסט אין דער לאָדזער פרעסע, אין וועלכען, זיי דריקען אויס זייער עמפּערונג געגען דער „אגודה" און ווייזען אָן, אַז דאָס קען ברענגען דערצו, אַז די יודען אַליין זאָלען ליידען דערפון.

צי ליגט איז אינטערעס פון לאָדזער יודישען סוחר, האַנטווער-קער און קליינהענדלער, אַז ביי די היגע דייטשען זאָל ענטשטעהען אַ האַס געגען יודען?

יודען וועהלער!

געדענקט, אַז דער נומ' 17 עקזיסטירט נישט מעהר.

די ליסטע פון בלאָק צו פער-טיידיגען די יוד. רעכט אין פוילען

טראָגט איצט דעם נומער 12

יודישע פאָלקס מאַסען אין באַלוט און אַלטשטאָט!

אייער שטענדיגער פערטיידיגער אין אַלע נויטען איז דער לאַווניק יאָעל, שטימט אַלע פאַר דער ליסטע 12 און העלפט מיט, אַז ה' לאַווניק יאָעל זאָל געוועהלט ווערען אַלס סענאַטאָר.

יודישע וועהלער!
ערפילט אייער חוב! געהט זונטאָג אַלע באַלד אינדערפריה אָפּגעבען אייער שטים, בכדי צו פערמיידען, אַז געוויסענלאָזע מענשען זאָלען פאַר אייך שטימען.

צו די יודישע וועהלער!
וואָרנונג!

אין טאָג פון די סיים-וואַהלען האָבען די אַגודה לייט זיך ערלויבט אַרויסצוגעבען פאַלשע אויפרופען מיט כלומרשטער אונטערשריפט פון ועד פון „מזרחי" זיי וועלען וואַהרשיינליך אויך איצט פרובען אַרויס צולאָזען אַזעלכע פאַלשע אויפרופען — דאָס איז דאָך זייער געוואוינהייט! גלויבט זיי נישט און זייערע שקרים! זייט בעוואוסטזיניג און שטימט פאַר דער ליסטע נומער 12!

די פערוואַלטונג פון יודישען לעבעדיגע-געפליגעל-הענדלער-פעראיין אין לאָדז

פאָדערט אויף אַלע איהרע מיטגלידער צו שטימען און צו אַגיטירען פאַר דער ליסטע 12.

די פערוואַלטונג פון לעבעדיגען-געפליגעל-הענדלער-פעראיין, אַלעקסאַנדריסקאַ 17.
פרעזעס (–) שלמה בערלינסקי
וויצע-פרעזעס (–) לייבעל בידערמאַן
סעקרעטאַר (–) ישראל בידערמאַן
קאַסירער (–) פייבל ראַזמיטער
פערוו.-מיטגליד (–) שלמה וואָלקאָוויטש

יודישע וועהלער!

היינט, זונטאָג, דעם 23/11, פון 9 אַ זייגער פריה קומען פאַר די וואַהלען צום סענאַט.

יעדער שטימט אין די זעלבע וואַהל-לאָקאַלען, ווי בעת די סיים-וואַהלען. וואַהל רעכט האָבען אַלע אין עלטער פון 30 יאָהר אָן

די ליסטע פון בלאָק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאָלק אין פוילען

טראָגט איצט דעם נ' 12

דער קאַנדידאַט פון דער ליסטע 12 ביי די סענאַט-וואַהלען איז דער אין לאָדז זעהר פּאָפּולערער

12

לאַווניק אַלעקסאַנדער יאַעל

12

אַלע נאַציאָנאַלע און רעליגיעזע יודען, סוחרים, קליינהענדלער, האַנדווערקער, אַרבייטענדע אינטעליגענץ, פאָלקס-מאַסען אַגיטירען און שטימען היינט נאָר פאַר דער ליסטע 12.

18 אלגעמיין יודישער נאציאנאל-ווירטשאפטליכער בלאק 18
צום סיים און סענאט

די חוצפה פון די לאדזער גרינבוימיסטען שטייגט אריבער יעדע גרעניץ.

נישט גענוג, וואס זיי נארען בעוואוסטזיניג דעם וועהלער, אז דער מכלומרש'טער קאנדידאט פון זייער ליסטע איז לאוונים יאעל. בעת איז אמת'ען איז זייער קאנדידאט דער נאציאנאליסטיש-דייטשער טישלער שפיקערמאן, ערלויבען זיי זיך אויף סקאנדאליעזע רכילות'ן. איז זייער האס ווארפען זיי אויף אונז א רכילות, אז מיר העצען מכלומר'שט אין אונזערע אויפרופען געגען דער דייטשער בעפעלקערונג. מיט דער גאנצער בעשטימטהייט ווארפען מיר אב די דאזיגע מיאוס'ע רכילות. מיט דער דייטשער בעפעלקערונג האבען מיר שטענדיג געלעבט אין פרידען און מיר וועלען עס אויך ווייטער טון. אין אונזערע אויפרופען, וועלכע זענען געריכטעט געגען די גרינבוימיסטישע אחדות-ברעכער וויזען מיר נאר אן, אז זייער קאנדידאט צום סענאט איז דער דייטש

שפיקערמאן, א האלב-אנאלפאבעטישער טישלער-מייסטער.

מיר שטעלן אקעגען די פערזאן פון בעוו. פינאנסיסט, פילאנטראפ,

פרעזעס פון צענטראלען סוחרים-פערבאנד אין פוילען,

פרעזעס פון יתומים-פערזארגונג אין פוילען,

פרעזעס פון אמעריקאנער הילפס-קאמיטעט

רפאל שערעשעווסקי

איצט וועלן מיר זעהן

צי איין יודישע שטימע וועט אפגעגעבען ווערען פאר דעם קאנדידאט פון דער ציוניסטיש-דייטשער ליסטע

שפיקערמאן

18

אדער פאר'ן קאנדידאט פון אונזער ליסטע

דעם בעקאנטען כלל-טוער, געוו. סענאטאר, ראטמאן פון ווארשאווער שטאט-ראט

רפאל שערעשעווסקי

אלע יודען!

סוחרים, האנדווערקער, אינטעליגענט

שטימט פאר דעם איינציג יודישען

קאנדידאט פון דער ליסטע 18

18 די פאלקיסטישע פארטיי אין לאדז
האט בעשלאסען צו די סענאט-וואהלען
צו שטימען פאר דער ליסטע 18 18

לאָדז, 23 נאָוועמבער 1930

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 23 נאָוועמבער 1930

היינט

די וואַהלען צום סענאַט

לויט׳ן געדאַנק פון געזעצגעבער דאַרף דער סענאַט, די אויבערשטע געזעצגעבערישע אַנשטאַלט, זיין אַ מין פילטער, דורך וועלכען עס געהען דורך די אַרבייטען פון סיים, די אויפגאַבע פון סענאַט איז דורכצוזיפען, אויסצולייטערען די געזעצען, וואָס ווערען אַנגענומען דורכ׳ן סיים־ אָפטמאָל אין אַן׳אַטמאָספערע פון גרויסער פּאָליטישער שפּאַנונג און קאַמף.

דער סענאַט דאַרף זיין רוהיגער, געזעצטער, איבערגעלעגטער פאַר׳ן סיים. דערפאַר איז דאָס פּאַסיווע און אַקטיווע וואַהל־רעכט צום סענאַט מאָדיפיצירט לגבי דעם וואַהל־רעכט צום סיים. דאָס רעכט געוועהלט צו ווערען אין סענאַט בעזיצען בירגער וואָס זענען נישט יונגער פאַר 40 יאָהר. דאָס רעכט צו וועהלען האָבען די בירגער, וועלכע זענען אין טאָג פון די וואַהלען נישט יונגער פאַר 30 יאָהר.

אין דער פּראַקטיק און לויט דעם געזעץ איז די ראָלע פון סענאַט נישט געווען קיין גרויסע. ס׳איז גענוג אָנצווייזען, אַז דער סענאַט אין פּוילען האָט נישט בעזעסען דאָס רעכט פון געזעצגעבערישער איניציאַטיוו דאָס הייסט דאָס רעכט אַליין אַריינצוטראָגען געזעץ־פּראָיעקטען.

אָבער דער סענאַט, וואָס וועט היינט געוועהלט ווערען אין פּוילען, האָט צו שפּילען אַ גרעסערע ראָלע ווי די פריהערדיגע סענאַטען.

עס האַנדעלט זיך קודם כל וועגען דער פראַגע פון ענדערען די קאָנסטיטוציע, די פראַגע, וועלכע דער סאַנאַציע־לאַגער רוקט אַרויס אלס די קאַרדינאַלסטע פּאָליטישע אויפגאַבע אין פּוילען, דער פריהערדיגער סיים, האָט געהאַט די פּריווילעגיע צו ענדערען די קאָנסטיטוציע דורך אַ געוועהנליכער מעהרהייט שטימען, אָהן דעם אַנטייל פון סענאַט, די דאָזיגע פּריווילעגיע איז נישט אויסגענוצט געוואָרען. ווער ס׳איז דערין שולדיג, צי דער סאַנאַציע־לאַגער, ווי דאָס בעהויפּט די אָפּאָזיציע, צי די אָפּאָזיציאָנעלע גרופּען, ווי דאָס בעהויפּט דער רעגירונגס־קלוב — דאָס איז נישט וויכטיג. אַ פאַקט איז אַז מיט׳ן פּראָבלעם פון ענדערען די קאָנסטיטוציע וועט זיך דאַרפען פערנעהמען דער נייער סיים. דער איינסעל־קלוב בעזיצט איצט אין סיים אַן אַבסאָלוטע מעהרהייט, (249 דעפּוטאַטען אויף 444) ער בעזיצט אָבער נישט קיין קוואַליפיצירטע מעהרהייט פון צוויי דריטעל דעפּוטאַטען, וואָס איז נויטיג אויף צו ענדערען די קאָנסטיטוציע, אַ חוץ דעם מוזען די ענדערונגען דורכגעהן אויך דורכ׳ן סענאַט און דאָס אויך מיט אַ מעהרהייט פון צוויי דריטעל שטימען.

דער קאַמף אַרום סענאַט איז דעריבער דאָסמאָל זעהר אַ שטאַרקער דערפאַר, ווייל דעם סענאַט שטעהט פאַר צו שפּילען אַ בעדייטענדע ראָלע אין דער הויפּט־פראַגע פון ענדערען די פּוילישע קאָנסטיטוציע.

אין פלוג גענומען קאָן זיך דאַכטען, אַז אין אַלגעמיין דאַרפען די וואַהלען צום סענאַט געבען דיזעלבע רעזולטאַטען ווי די וואַהלען צום סיים, נאַטירליך אין דער געהעריגער פּראָפּאָרציע, ווייל דער סענאַט האָט בלויז 111 מאַנדאַטען.

עס קאָנען אָבער קומען געוויסע סיורפּריזען. אַ געוויסער טייל פון דער וועהלער־מאַסע האָט ביי די וואַהלען צום סיים זיך אָפּגעהאַלטען פון שטימען. אַ טייל פון די שטימען קאָנען איצט דאָך זיך בעטייליגען אין די סענאַט־וואַהלען, וועמען געהערען די שטימען — איז שווער צו זאָגען. געוועהנליך האַלטען זיך אָפּ מעסיגע עלעמענטען, אָבער ביי אונזערע פערהעלטנישען איז שווער דורכצופיהרען די ליניע פון מעסיגקייט און ראַדיקאַליזם.

עס קומט דאַן צו דער מאָמענט, וואָס נישט אַלע ליסטעס, וועלכע זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרען ביי די וואַהלען צום סיים, געהען אויך איצט ביי די וואַהלען צום סענאַט. פיל שטימען, וועלכע זענען אָפּגעגעבען געוואָרען פאַר געוויסע ליסטעס, קאָנען געוואונען ווערען איצט פאַר אַנדערע ליסטעס.

זעהר אַ וויכטיגער מאָמענט, איז דער, וואָס, אַ שטייגער, די סענאַט־ליסטעס פון „צענטראָלעוו" זענען אין ערגעץ נישט געפּסלט געוואָרען, בעת צום סיים זענען אין אַ רייהע ערטער די ליסטעס פון דעם בלאָק אַנולירט געוואָרען. דער „צענטראָלעוו" רעכענט דעריבער ביי די היינטיגע וואַהלען צום סענאַט אויסצושפּילען כאָטש אַ טייל פון דעם פערלוסט, וועלכען ער האָט געהאַט ביי די סיים־וואַהלען.

ש3

די וואַהל־קרייזען צום סענאַט זענען בעדייטענד גרעסערע, ווי די קרייזען צום סיים. זיי דעקען זיך מיט די טעריטאָריעס פון די וואָיעוואָדזטוועס. אויף די קרעסען, צום ביישפּיל, וואו די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, האָבען פיל סיים־מאַנדאַטען אָנגעוואוירען, קאָן ביי די סענאַט־וואַהלען דאָס בילד זיך ענדערען.

די וואַהלען צום סענאַט זענען אַלזאָ נישט קיין ווידערהאָלונג פון די סיים־וואַהלען אין אַ פערקלענערטען פערנעהם, נאָר זיי טראָגען אין אַ גאַנצער רייהע הינזיכטען אַ נייעם, בעזונדערען כאַראַקטער. דעריבער איז די אָנשטרענגונג פון די פּאַרטייען וואָס געהען צו די סענאַט־וואַהלען, אַ גרויסע און ספּעציעל מצד דער סאַנאַציע, וועלכע שטרעבט אַרויסצוטראָגען פון די סענאַט־וואַהלען דעמזעלבען נצחון ווי פון די סיים־וואַהלען.

ב. ד.

די פערשטענדיגונג פון די יודען מיט די אראַבער

דאָס איז דאָס וויכטיגסטע פּראָבלעם אין ארץ־ישראל

רעדע פון ד״ר דרומאָנד שילס בעת דער ארץ־ישראל־דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, (יט״א) בעת דער א״י־דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט האָט דער וויצע־קאָלאָניען־מיניסטער דר. דרומאָנד שילס, ווי מיר האָבען טעלעגראַפיש מיטגעטיילט, געענטפערט אויף דער רעדע פון לאָיד דזשאָרדזש, און אין נאָמען פון דער רעגירונג אָפּגעגעבען אַ לאַנגע ערקלערונג וועגען דער א״י־פּאָליטיק. דר. שילס האָט ערקלערט צוו. אַנד.:

עס איז וויכטיג, דאָס א״י־פּראָבלעם צו בעטראַכטען אַלס גאַנצעס און נישט פון דעם שטאַנדפּונקט פון איין פּעראינטערעסירטען צד אָדער פון דעם אַנדערען. ה׳ לאָיד דזשאָרדזשס רעדע האָט ענטהאַלטען פיל פאַלשע פערשטעלונגען, וועלכע מען דאַרף בעזונדערס בעדויערן צוליב דער הויכער שטעלונג, וועלכע ער פערנעהמט און צוליב דעם געוויכט וואָס ווערט צוגעשריבען זיינע ווערטער.

פון דער אַנדערער זייט האָט אַ גרויסע מאַסע יודען אָנגענומען דעם מאַנדאַט, איינזעהענדיג אין איהם די מעגליכקייט צו רעאַליזירען אַ טרוים פון יאָהרהונדערטען.

נישט אַלע יודען זענען ציוניסטען

און בעזונדערס אין אַמעריקא און גרויס־בריטאַניען זענען דאָ יודען, וואָס זענען ענטוועדער גלייכגילטיג אָדער געגנעריש־געשטימט צו דער פּאָליטישער אידעע פון אַ יודישער נאַציאָנאַל־היים אין א״י.

צווישען די ציוניסטען גופא איז אויך דאָ אַ בעדייטענדער טייל, וואָס איז אָפּאָזיציאָנעל צו דער בעגרענצונג פון מאַנדאַט אין זין פון אַ נאַציאָנאַל־היים. זיי ווילען אַ יודישע מלוכה אין א״י. זיי קריטיקירען זעהר שאַרף די ציוניסטישע עקזעקוטיווע, וועלכע האָט מסכים געווען אויף אַ נאַציאָנאַל־היים.

די גרויסע מעהרהייט יודישע אימיגראַנטען שטאַמט פון מזרח־אייראָפּא וואו די בעדינגונגען פון די יודען זענען נישט קיין גוטע, און וואו עס בעשטעהט אַ כראָנישע אַרבייטסלאָזיגקייט. מען דאַרף מודה זיין, אַז דאָס וועלט־יודענטום אלס גאַנצעס איז לעבהאַפט פּעראינטערעסירט אין ערפאָלג פון דער יודישער היים אין ארץ־ישראל. זייט 1922 האָבען פערשידענע ענגלישע רעגירונגען געשטרעבט אויסצופיהרען, ווי איך גלויב, געוויסענהאַפט זייערע מאַנדאַט־פערפליכטונגען.

די הויפּט־ליניע פון דער קריטיק בעשטעהט דערין, אַז דאָס „ווייס בוך" בעצייכענט אַ צוריק־צוג פון מאַנדאַט, איך קען אויפריכטיג זאָגען, אַז

וועלכער עס איז צוריק־צוג פון מאַנדאַט איז קיינמאָל נישט געלעגען אין אונזער כוונה

איך וויל זאָגען עטוואָס וועגען מאַנדאַט גופא. ווי אויסגעצייכענט עס זאָלען נישט האָבען געווען זיינע כוונות, לאָזט ער אָבער איבער עטוואָס צו ווינשען אין זיינע אויספיהרונגס־בעשטימונגען.

די אונבעשטימטקייט פון די מאַנדאַט־אינסטרוקציעס האָבען ערמעגליכט יעדען צד איבערצושאַצען זיין זאַך און האָט געשאַפען אַן׳אַטמאָספער פון חשד, וועקענדיג אונצוטרוי צו דער רעגירונג יעדעס מאָל, ווען זי האָט אָנגענומען וועלכען עס איז וויכטיגען ענטשלוס.

אין 1922 האָט ה׳ טשערטשיל אַרויסגעגעבען דאָס „ווייס־בוך" וואָס זיין פּאָליטיק האָט געדינט אַלס יסוד פאַר דער ביז־איצטיגער א״י־אַדמיניסטראַציע און, ווי מיר האָבען עס קלאָר אָנגעוויזען אין אונזער „ווייס־בוך" איז אויך דער יסוד פאַר דער פּאָליטיק, וועלכע מיר ווילען פאָרטזעצען צו פאָלגען.

אין דער צווישענצייט איז געוואַקסען די א״י־בעפעלקערונג, עס זענען אויך געקומען שנויים אין לאַנד־בעזיץ. די דאָזיגע פראַגען האָבען אַרויסגערופען אַ שאַרפקייט פון געפאַהרען, וועלכע זענען אויפגעדעקט געוואָרען אין שאַו־בעריכט און אין סימפּסאָן־בעריכט. עס איז דעריבער געוואָרען נויטווענדיג מיט מעהר קלאָרקייט ווי אין 1922 צו דעפינירען די פערוויקלונגען פון ביידע צדדים פון מאַנדאַט.

די עיקר־פּרינציפּען פון אונזער פּאָליטיק און פון דער פּאָליטיק פון די פריהערדיגע רעגירונגען בלייבען דיזעלבע. סוף כל סוף איז א״י אַ קליין לאַנד. זיין אַקערפעהיגער באָדען איז בעגרענעצט. עס ווערט געשאַצט אויף 6 מיליאָן 544 טויזענד דונאַם. דערפון געפינט זיך אין יודישען בעזיץ 1 מיליאָן 250,000 דונאַם, דערין 270 טויזענד דונאַם ערד פון יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד. פון דעם קק״ל־בעזיץ זענען ביז־איצט נישט בעזעצט 155 טויזענד. עס ווערט געשאַצט אַז ביי אַ נאָרמאַלער ענטוויקלונג און אימיגראַציע וועט עס דויערן אַ געוויסע צייט ביז דער דאָזיגער רעזערוו־באָדען וועט בעזעצט ווערען, עס בלייבען נאָך די געביטען פון באר־שבע וועלכע זענען נישט גענומען געוואָרען אין בעטראַכט אין דערמאָהנטען חשבון. די מעגליכקייטען פון בעוואַסערען דעם געביט ווערען איצט געפּאָרשט. דאָס „ווייס־בוך" קינדיגט אָן אַנ׳ענטוויקלונגס־סכעמע און איך בין איצט ביכולת צו געבען וועגען דעם ווייטערע אינפאָרמאַציעס, איך בין צופרידען צוליב׳ן געדאַנק אַז ה׳ לאָיד דזשאָרדזש וועט די דאָזיגע אינפאָרמאַציעס בעגריסען.

נעהמענדיג אין אַכט אַלע עלעמענטען פון דעם פּראָבלעם, איז זיין מאַיעסטעטס רעגירונג געקומען צו דער מסקנה, אז פאַר דער דערגרייכונג פון דעם ציל וועט מען דאַרפען פאַרזעהען הוצאות, וואָס וועלען נישט איבערשטייגען די סומע פון 2 און אַ האַלב מיליאָן פונט. אַ גרויסער טייל פון דער סומע וועט זיין געווידמעט אַרבייטען פון פּראָדוקטיווען כאַראַקטער, ווי בעוואַסערונג, דרענאַזש, און אַנדערע אַרבייטען. וואָס וועלען פערגרעסערן די אַלגעמיינע פּראָדוקטיוויטעט פון לאַנד און, ווי מען שאַצט, וועלען די דאָזיגע אַרבייטען, ערמעגליכען די קאָלאָניזירונג פון אַנ׳ערך צעהן טויזענד משפּחות.

די רעגירונג זאָרגט נישט בלויז פאַר די באַדענלאָזע אראַבער

נאָר זי וויל אויך ערמעגליכען אַ ווייטערע יודישע לאַנד־בעזעצונג. דערפאַר טאַקע און אויך צוליב אַנדערע מאָטיווען וואָלט איך זאָגען, אַז עס האָבען נישט זאָגאַר קיין שאָטען פון אַ בעגרינדונג די בעהויפּטונגען, אַז די רעגירונג שטרעבט צו קריסטאַליזירען די יודישע נאַציאָנאַל־היים אויף איהר איצטיגער ענטוויקלונגס־מדרגה.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אימיגראַציע־פראַגע האָט מען אונז שטאַרק קריטיקירט. מען זאָגט, אַז די אימיגראַציע וועט בעשווערט ווערען.

מען זאָגט אונז, אַז לויט׳ן „ווייס־בוך" וועט מען קיין איין יוד נישט ערלויבען קומען קיין א״י כל זמן אין לאַנד איז דאָ איין אַרבייטסלאָזער אַראַבער. דער פאָרשלאַג פון דער רעגירונג אין דעם פּרט שטיצט זיך אויפ׳ן סימפּסאָן־בעריכט. עס איז בעמערקענסווערט, אַז דער עיקר איז קריטיקירט דאָס „ווייס־בוך" אָבער נישט דער סימפּסאָן־ראַפּאָרט און דאָס „ווייס־בוך" פון 1922 וואָס אויף די דאָזיגע דאָקומענטען שטיצט זיך אַזוי ברייט אונזער „ווייס־בוך". איך בין זיכער, אַז

פיל פון די קריטיקער האָבען קיינמאָל דעם סימפּסאָן־בעריכט נישט געלעזען

דאָס איז אַ ברייטער און וויכטיגער דאָקומענט, וואָס רעדט אַרום גענוי די ענטשפּרעכענדע פּראָבלעמען, דאָס „ווייס־בוך" זאָגט אַז די אימיגראַציע דאַרף רעגולירט ווערען ענטשפּרעכענד צו דער עקאָנאָמישער אויפנאַהמס־פעהיגקייטען פון א״י אַלס גאַנצעס. דאָס הייסט אָבער נישט, ווי מען שרייבט: עס אונז צו, אַז אַזוי לאַנג ווי עס זענען דאָ אַרבייטסלאָזע אַראַבער וועט מען קיין יודען נישט אַריינלאָזען. מיר גיבען זיך אויך אָפּ אַ חשבון, אַז אין לאַנד קומט אַריין יודישער קאַפּיטאַל צו בעשעפטיגען יודישע אַרבייטער. מיר האָבען עס גענומען אין אַכט און ערטיילט 1480 אַרבייטער־אימיגראַציע־סערטיפיקאַטען. מ׳דאַרף אויך נישט פערגעסען אז אַלע איבריגע קאַטעגאָריעס פון יודישער אימיגראַציע, חוץ אַרבייטער, זענען קיינמאָל נישט אָפּגעשטעלט געוואָרען.

עס איז געווען אַ פראַגע וועגען אַ קאָנפערענץ פון רונדען טיש

ה׳ באַלדווין און אַנדערע מיטגלידער פון דער אָפּאָזיציע, האָבען פאָרגעוואָרפען דער רעגירונג ,אַז זי האָט נישט אַרויסגעוויזען קיין סימפּאַטיע פאַר דער בעשטרעבונג פון די יודען צו טרעפען זיך מיט די אַראַבער. דער פּרעמיער־מיניסטער דערמאָהנט מיר, אַז אין לאָנדאָן איז געווען די אַראַבישע דעלעגאַציע דאַן איז געמאַכט געוואָרען אַ פּרוב, אָבער אָהן ערפאָלג. (צווישענרוף: פאַרוואָס ?) ווייל מיר האָבען נישט געקענט צוזאַמענברענגען די צדדים. (צווישענרוף: וועלכע צדדים ?) איינמאָל איין צד און אַן אַנדערש מאָל — דער צווייטער. (ווייטערע צווישענרופען. ה׳ אָרמסביי גאָר: האָבען די יודען ווען עס איז דערפון זיך אָפּגעזאָגט ? ה׳ לאָיד דזשאָרדזש: איך האַלט, מיר וואָלטען געדאַרפט וויסען, ווער איז סוף־כל־סוף פעראַנטוואָרטליך פאַר נישט אָננעהמען די איינלאַדונג, זענען עס געווען די אַראַבער אָדער יודען ?)

דר. שילס: איך ווייס נישט, אויב עס איז געווען אַ פאַל, אַז די יודען זאָלען זיך דערפון אָפּזאָגען. איך האָב שוין געזאָגט, אַז די אַראַבער האָבען נישט געוואָלט. איך דערמאָן עס נישט מיט׳ן צוועק צו לויבען אָדער טאַדלען איין צד אָדער דעם אַנדערען. איך דערמאָן עס, כדי די קאַמער זאָל האָבען אַ בעסערע פאָרשטעלונג וועגען דעם מצב־הענינים אין ארץ־ישראל. דער בעסטער ביישפּיל איז דאָ די פראַגע וועגען כותל־מערבי., עס איז גוט, אַז די קאַמער זאָל זיך פערנאָטירען דעם דאָזיגען מצב־הענינים.

דער ציוניזם איז אַ בעוועגונג פון אידעאַליסטען

וועלכער ווענדעט אָן זיינע אידעען אויף אַ זעהר ווירקזאַמען און געשעפטסמעסיגען וועג. ווער עס האָט, ווי איך, געזעהען די גליקליכע און געזונדע געזיכטער אין די פערשידענע קאָלאָניעס און קהלות אין א״י, קען בלויז בעוואונדערען די וויזיע און

(ווייטער זעה 8־טע זייט).

ווי אזוי די ציוניסטישע ליסטע

האָט פערלוירען איין מאַנדאַט אין לעמבערג

וועגען דעם, ווי אַזוי ס׳איז ענטשידען געוואָרען דער מאַנדאַט אין לעמבערג, אַרום וועלכען עס האָבען געשטריט די סאַנאַציע און די ליסטע פון די ציוניסטען (14) דערצעהלט דער „ראַבאָטניק":

די סומאַרע בערעכנונג פון וואַהל־אויסגאַנג אין לעמבערג האָט געגעבען צוויי מאַנדאַטען דער סאַנאַציע און צוויי די ציוניסטען. אָבער דער פאַקט איז אָפיציעל פעסטגעשטעלט געוואָרען דורך דער קרייז־וואַהל־קאָמיסיע, האָבען אייניגע מיטגלידער פון דער קאָמיסיע זיך דערפיהלט פערמאַטערט פון דער אַרבייט און האָבען אינאיינעם מיט׳ן וואַהל־קאָמיסאַר פערלאַנגט אז די זיצונג זאָל איבערגעריסען און אָפּגעלעגט ווערען.

אַזוי ווי די סאַנאַציע האָט אַ מעהרהייט אין דער קאָמיסיע (7 מיטגלידער געגען 5) האָט מען בעשלאָסען די זיצונג אָפּצולעגען אויף מאָרגען.

אויפ׳ן צווייטען טאָג האָט זיך די זיצונג אָנגעהויבען דערפון, וואָס מ׳האָט גענומען גענוי בודק זיין די נומערן פון דער ציוניסטישער ליסטע, דער פאָרשלאַג, מ׳זאָל אויך בודק זיין די נומערן פון דער סאַנאַציע, איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען. נאָך אַ גענויער אונטערזוכונג (אפילו מיט דער הילף פון פערגרעסערונגס־גלעזער) האָט מען געפּסלט 410 צעטלעך, ווייל זיי זענען געווען צו קליינע, און אזוי אַרום האָט די ציוניסטען געפעהלט 182 שטימען צום צווייטען מאַנדאַט.

אויף דער פאָדערונג פון בעפולמעכטיגטען פון דער ליסטע האָט דער הויפּט־וואַהל־קאָמיסאַר ה׳ גינזשיצקי אינפאָרמירט די לעמבערגער קאָמיסיע, אַז זי האָט נישט קיין רעכט צו אונטערזוכען די שטים־צעטלעך, אויב זיי זענען שוין אָנערקענט געוואָרען פאַר גילטיג דורך די אָבוואָדאָווע קאָמיסיעס, אָבער דאָס האָט נישט געהאָלפען. מיט אַ מעהרהייט שטימען איז בעשלאָסען געוואָרען די צעטלעך צו אונטערזוכען און צו פּסלענען, און די פּעראינטערעסירטע איז געבליבען בלויז זיך צו בעקלאָגען פאַר׳ן העכסטען געריכט, ביז צו דער דעציזיע פון העכסטען געריכט וועט די סאַנאַציע האָבען דריי מאַנדאַטען אין לעמבערג.

צום קאַמף מיט׳ן יודישען שאָוויניזם

רופען יודישע קאָמוניסטישע צייטונגען

מאָסקווע, (יט״א) יודישער שאָוויניזם איז אַ מאַסקע, הינטער וועלכער עס בעהאַלט זיך דער קלאַסען־שונא. מען דאַרף איהם דעריבער דערלאַנגען אַ טויט־קלאַפּ, אַז ער זאָל קיין תחית־המתים נישט אויפשטעהן, — ווערט געזאָגט אין דער מינסקער צייטונג „אָקטיאַבר".

די צייטונג האַלט לעצטענס אין איין אויפדעקען פאַלען פון יודישען שאָוויניזם פון יודישע אַרבייטער צו נישט־יודישע און בעשולדיגט די געהעריגע [illegible] און טאָלעראַנטער בעציהונג צו די יודישע שאָוויניסטען. דאָס מאָל איז דער אַרטיקעל אַרויסגערופען דורך אַ פאַל אויף אַ קליידער־פאַבריק אין מאָהילעוו. וואו עס אַרבייטען אַכט הונדערט מאַן יודען און דריי הונדערט נישט־יודען. די בעציהונגען צווישען די יודישע און נישט־יודישע אַרבייטער זענען אין אַלגעמיין פריינדליכע. „נאָר — שרייבט דער „אָקטיאַבר" ווען מען בעשטימט אַלס אינסטרוקטאָר אַ ווייסרוסישען אַרבייטער, געפינען זיך יודישע אַרבייטער, וואָס ווילען נישט ליידען, אַז „אַ גויאישער קאָפּ זאָל לערנען יודישע אַרבייטער"! אין א צווייטען פאַל האָט אַני־ אַרבייטער אָנגערופען עטליכע נישט־יודישע אַרבייטער „כאַמעס" און „פערשטאָפּטע קעפּ". די אַרבייטער האָבען זיך בעליידיגט ווי עס וואָלטען זיך בעליידיגען יודען, ווען מען וואָלט זיי אָנגערופען „זשידאָווסקע מאָרדע" און נאָך אַזעלכע נעמען, די אַדמיניסטראַציע האָט אָבער נישט געשענקט קיין אויפמערקזאַמקייט דער אָנקלאַגע פון די נישט־יודישע אַרבייטער. די צייטונג פאָדערט דעריבער, מען זאָל אויסרייסען מיט׳ן וואָרצעל די יודישע שאָוויניסטען און אָנלערנען די, וואָס בעציהען זיך מאָלעראַנט צו אַזעלכע ערשיינונגען.

אין אפגרונט

סענסאציאנעל־ עראטישער ראמאן (10

נאך אלעמען — האט ער צו זיך אליין געזאגט — האט זי איהם קיין ליגען נישט דערצעהלט, און גען ער האט נישט געוואוסט די געהיימנישען פון איהר לעבען, איז עס נאר, ווייל ער האט זיך קיינמאל נישט גענומען די מיה אויסצוגעפינען, מיט וואס קען ער איהר בעשולדיגען? אלץ, וואס זי איז, דאס האט ער בעדארפט וויסען. וואס זי איז געזעסען אין טורמע? ניין, דארט האט מען איהר דערקלערט אומשולדיג. וואס זי האט געהאט אזוי פיל מענער פאר איהם? דאס האט ער געוואוסט. וואס פאר א שולד האט זי, מיט וועלכע זי האט פערקעהרט האבען גרויסע נעמען. און אלע רעדען פון זיי און אלע ווייזען זייערע בילדער. איז זי בעגאנגען א פערברעכען דערמיט, וואס זי האט אויסגעקליבען אזעלכע מענער? אין זיין הארצען האט זיך איצט אויפגעוועקט א געהיימער שטאלץ.

ער האט זיך געטרייסט מיט דעם געדאנק, וואס זיין געליבטע איז געפעלען געווען אלס שיינהייט אזעלכע וועלט־בעריהמטע ארטיסטען. זי האט פאר איהם גענומען אויסזעהען שעהנער, ליבענסווירדיגער, ווען אזא פאעט ווי גארנערי האט זי בעזונגען און אזא סקולפטאר, ווי קאדעל האט פון איהר געמאכט א סטאטוע.

אבער פלוצלונג איז ער ווידער אויפגעשפרונגען מיט כעס און האט זיך געלאזט געהן:

א שעהנע זאך, כ'לעבען! סאפא, די בראנזענע סטאטוע, וועלכע ווערט ארומגעפיהרט איבער אלע גאסען צום פערקויפען, און איז דאס בילד פון זינד און אויסגעלאסענקייט!

מיט אזעלכע געדאנקען, אמאל פול מיט כעס, אמאל פול מיט רחמנות, האט ער זיך ארומגעטריבען איבער די גאסען און די בולווארען, ביז ער איז געווארען זעהר מיד.

ער האט ענדלעך בעשלאסען, אז איצט איז ער נישט אומשטאנד אויסצופיהרען זיין בעשלוס, ער וועט זיך דורכשלאפען און פיהלען שטארקער.

דאן וועט ער איהר דערצעהלען, ווער זי איז, און אז ער האט מיט איהר נישט וואס צו טון.

אויב די שיידונג וועט פאר איהם זיין שווער, וועט ער אפפאהרען צו זיינע עלטערן, וועט דארטען פערברענגען א גאנצע צייט, ביז ער וועט זי אינגאנצען פערגעסען.

מיט דעם געדאנק איז ער געקומען אהיים.

פאני האט א לאנגע צייט אויף איהם געווארט, זי איז געווארען מיד און איז געגאנגען שלאפען.

ער איז צו איהר צוגעגאנגען און האט זי נישט אויפגעוועקט, און אז ער איז געשטאנען ביי איהר בעט, האט ער געקוקט אויף דער פרוי, וואס איז גאנץ פרעמד און גאנץ נייַ פאר איהם.

ער איז געשטאנען און האט אויף איהר געקוקט און געקוקט, ביז איהם איז בעפאלען א מעכטיקער וואונש צו וויינען.

קאפיטעל פיער

דער שטן גיט ווירוויך

זיי האבען געענדיגט זייער מאלצייט.

די פענסטער זענען געווען אפען, און דער טאג האט געהאלטען ביים פערשווינדען.

זשאן האט נישט גערעדט, אבער ער האט זיך צוגעקליבען צו רעדען און אלץ פון דעם זעלבען געגענשטאנד, וואס האט איהם געמאטערט, זינט ער האט זיך בעגעגענט מיט דעם סקולפטאר קאדעל.

פאני האט בעמערקט, ווי ער האלט ארויפגעלאזען זיינע אויגען, און ווי זיין נאטור איז געווארען גלייכגילטיג צו אלץ, און זי האט פערשטאנען, אז עפעס קומט אין איהם פאר.

— הער נאר, — האט זי צו איהם געזאגט, — איך וויים, וואס דו ווילסט מיר דערצעהלען, איך בעט דיך, האב רחמנות, א מענש ענדערט זיך, אלץ, וואס איז געווען איז געשטארבען און פערגעסען, און איך ליב קיינעם נישט אויסער דיך, איך האב קיינעם נישט אויסער דיך אין דער גאנצער וועלט.

— ווען אלץ, וואס איז געווען וואלט געווען טויט און פערגעסען, — האט ער צו איהר געזאגט און האט ארייַנגעקוקט טיף אין איהרע שיינע אויגען, — דאן וואלסטו נישט געהאלטען זייער אנדענק. דארטען, אין דעם קאסטען...

— דו ווייסט, אלזא, אלץ...

די ווערטער זענען געווען וועגען די ליבעס־בריף, די בילדער, און אלע אנדענקונגען פון איהר פערגאנגענעם לעבען, וועלכע זי האט געזאמעלט און האט געהאלטען טייער. נו, די אלע זאכען מוזען ענדלעך פערטיליקט ווערען.

זי איז אוועקגעלאפען און האט געבראכט דעם פעקעלע מיט'ן קליינעם מוזעאום.

— ברען, רייס — טו וואס דו ווילסט! — האט זי געזאגט, און האט עס איהם דערלאנגט, — אבער צווייפעל נישט מעהר אין מיין ליבע צו דיר.

אבער ער האט זיך נישט געכאפט אומצוברענגען דעם קליינעם מוזעאום.

ער האט דאס קעסטעלע געעפענט און האט ארייַנגעקוקט אין איהר אינהאלט.

— גיב עס מיר, איך וועל זיי פערברענען פאר דיינע אויגען.

איהרע שעהנע אויגען האבען זיך ארויפגעלאזען

זי האט גערעדט מיט ברען און האט זיך געשטעלט אויף די קני פאר דעם אויווען: אנ'אנגעצונדענע ליכט איז געשטאנען ביי איהר אויף דער ערד.

אבער ער האט איהר די בריף נישט געגעבען אזוי שנעל.

ער איז נייגעריג געווען צו לייענען די בריף.

— צו־וואס? דו וועסט זיך נאךפערגערען...

(פארטזעצונג קומט).

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20

יודישער ארטיסטען־פעראיין אין פוילען
דירעקציאן פון די פאריינס־טעאטערן

בעפולמ. דיר. פאר לאדז א. שטאקפעדער
רעזשיסער: א. בעזמאן

קומט זיך געזעגנען! לעצטע 2 אפשידס־פארשטעלונגען קומט זיך געזעגנען!

פון די בעריהמטע אמעריק. קינסטלער
הײמאַן יאקובאוויטש און אבבא

היינט, זונטאג דעם 23־טען נאוועמבער 9 א זייגער אין אווענד

אוועק מיט די זארגען! הונדערט מאל לאכען אין איין מינוט!

די העכסט־קאמישע אפערעטע מיט געזאנג און טענץ

די אימפארטירטע ווייבער

אין 3 אקטען פון משה ריכטער. רעזשי הײמאן יאקובאוויטש.

קופלעטען, דועטען, קווארטעטען און טענץ! אין דער אפערעטע ווערען געזונגען גומערן: 1) אײַנטריט. 2) יוראפ, 3) געטראפען, 4) דעם רבינ'ס נסים, 5) גליק, 6) לחיים ברודער, 7) די פרעהליכע אסתר, 8) אוי, די ליבע, 9) גוטער ברודער איציק, 10) פינאל

מאנטאג, דעם 24 נאוו. 9 אוו. פאפולערע פארשטעלונג פון 80 גר. אן

לעצטע געזעגנונגס־פארשטעלונג פון אננא יאקובאוויטש

צום לעצטען מאל די זעהר בעליבטע פיעסע

די אײביגע מאמע

אין 3 אקטען פון קאלמאנאוויטש. הויפט־ראל „פרידא" אננא יאקובאוויטש

עס נעמען אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: י. פלוים, ש. פלוים, ס. פאזנאנסקא, ר. רעינינא. מענער: מ. אייזענבערג, ה. בראקארזש, י. גרינהויז, ב. גורוויטש. י. ווייַנבערג, ד. לואי. מ. מאקסימאוו, מ. פאזנאנסקי, א. קורץ, ה. פלוים. .:. דיריגענט ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון זאל פילהארמאניע.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקה.
און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

דאס שטיינדעלע אין דער בירקע

(ערצעהלונג פון אראבישען לעבען)

פון אברהם בליי. (תל־אביב)

בעזיצען א פרוי?

— וואס ווייסען מיר פון בעזיצען א פרוי? א פייגעלע איך א שטייגעל שפרינגט און זינגט און דערפרעהט די נשמה — און אט איז געוועק א פייגעלע, עפען נאר א קלײן טירעלע, — שויך נישטא. אויס פייגעלע!

עס איז א סוד א גרויסער דאס בעזיצען א פרוי. הערט וואס האט פאסירט מיט כאסאן אראנדעס, און כאסאן מעגט איהר וויסען האט קיין ביכער נישט געלייענט און נישט פון פאפירענע קוועלען האט ער זיין חכמה געשעפט. ווי א גראז אין פעלד האט ער פון דער ערד אנגעזויגען. זיין ווייטאג וואקסט גלייכער, זיין נסיון איז קלארער ווי אונזערע פערפלאנטערטע, צוגעשוירענע און צוגעפוצטע אלעען און גארטען־שטעגען.

איז גיט צו זיצען אין א פארגאכט ביים טויער פון א פרדס און צוהערען, וואס באסאן אראנדעס דערצעהלט.

די זון האט שוין געהאלטען ביים פערגעהן, דאס קלאפען פון די פיאשען האט אויפגעהערט אפצוהילכען איבער'ן דארף. עס הערט זיך נאך דער לעצטער טאק־טאק פונ'ם מאטאר ביים ברונעם. אויפ'ן שפיץ פון אייזערנעם טויער פון פרדס האבען זיך נאך צוויי פייגעלעך גערייניקט די שנעבעלעך אין אייגענעם פוך און נאכדעם געשארפט זיי אן דער שארף פונ'ם אייזען. נאקעט און אפגעשוירען זענען געווען די געלע אקאציע־ביימער און צווישען זיי האבען זיך געשלענגעלט יונגע דינע יאשטשערקעס, טשערעפאכעס האבען געפויזעט, געשלעפט זיך ווי א שווערער אנגעלאדענער וואגען מיט משא. א קליין ווינטעלע האט זיך געטראגען אין דער לופטען פון די בערג ארום, און האט בעגאנגען ... געמאכט דעם ריח פון מאראנצען־בליהונג, וואס האט ארום ווי פערשיכורט.

פערכמורעט נאך א שווערען טאג ארבייט איז זיך געזעסען ביים טויער כאסאן אראנדעס, דער יונגער באיארדזשי, מיט די שפיץ פינגער האט ער בעהאלטען ביים שטענגעל פון א גרין בלעטעל און נישט ארופגעלאזט דערפון די אויגען. איך בין גראד געקומען פון הינטער איהם. א גרויסער טרויער האט זיך בעזעצט אויף זיין פנים.

— וואס איז דיר, אראנדעס, וואס זיצטו אזוי פערטראכט און פערזארגט? זארגסט וואס דער מלקוש (רעגען) האט זיך פערשפעטיגט? אדער אפשר טרויערסטו נאכ'ן קעלבעלע, וואס דער עפענדי האט פערקויפט צו שחיטה? זאג אראנדעס, וואס איז דאס, וואס נאגט דיר אזוי דער נשמה.

אראנדעס איז דערציטערט געווארען, ווען ער האט פלוצלונג, אין אט דער פערטראכטעניש, לעבען זיך דערהערט מיין קול. דער אמאליגער „שאבאב" האט זיך איך איהם אנגעצונדען. פלינק ווי א וויורעקע האט ער זיך א כאפ געטון ביי דער רעכטער זייט, אקוראט ער זואלט דארט נאדא שווערד געהאט, צי א בליאסקענדיגען קינזשאל, ווי אין די גוטע צייטען. ער האט אבער מיך, זיין פריינד דערזעהען, און האט זיך אפגעקיהלט.

— זעה, כאוואדזשא, — האט ער מיט א ציטערדיק קול ארויסגעזאגט — זאג מיר פון וועלכער זייט בלאזט עס דער ווינט? אויף וועלכער זייט דרעהט זיך דאס בלעטעל?

זיינע מאטעווע אויגען זענען נאך אומרוהיגער געווארען. דאס מויל געעפענט, גרייט צו הערען א תשובה, און די תשובה איז איהם קענטיג געווען אזוי חשוב, פונקט ווי די ערד קען דערפון אונטערגעהען.

— אראנדעס! — האב איך געזאגט — קוק זיך צו און זעה אז קיין דרום בלאזט דער ווינט.

— קיין דרום? האט ער אויפגעציטערט — פערפאלען... פערפאלען... גרויס איז די שטראף פון אללא!...

— וועסט נישט פערשטעהן, כאוואדזשא, נישט ווי ביי די מאסקאב איז ביי אונז... בעדואינער זענען אנדערש...

דאס ווינטעל איז שטארקער געווארען און אנגעטראגען א פייכטקייט, דאס געלע טרוקענע זאמד ביים טויער האט פון דער פייכטקייט א טונקעל־ברוינעם קאליר געקראגען. שטיל איז ביים טויער, עס הערט זיך ווען א טרוקען בלעטעל פאלט אראפ פון בוים און גוססט. אראנדעס ריהרט זיך נישט פון פלאץ און דאס בלעטעל צווישען זיינע פינגער איז ווי צו דער האנד צוגעקלעפט.

— פון איין ברונעם טרינקען מיר דאך וואסער — האב איך געזאגט מיט מיטגעפיהל. — וואס האט עס דיר דער דרום־ווינט אזוינס געבראכט? דערצייל אראנדעס!

פאמעליך, אפילו נישט פיהלענדיג האט ער ארויסגעלאזט דאס בלעטעל פון צווישען די פינגער, אפגעזיפצט, די קופערנע ברוינע ברוסט האט זיך געהויבען הין און צוריק ווי א כוואליע ביים ברעג פון שטורעמדיגען ים. ווי א צאפלדיג קינד צו דער מאמען, אזוי האט ער זיך [illegible]

וואס איז פערבונדען מיט זיין גאנצען לעבען. צום סוף האט ער זיך נישט איינגעהאלטען און אנגעהויבען ארויסרעדען, דערצעהלען פון אלץ. וואס דריקט איהם אזוי אויפ'ן הארצען.

און אזוי האט ער דערצעהלט:

איינמאל האב איך מיין אסילע (יהודיקע שקאפע) אויסגעפוצט, אויסגעוואשען, אויסגעקעמט, יעדען הארעלע האט מען געקענט איבערצעהלען, גלאט איז זי געווען ווי דינער דורכזיכטיגער זייד. איך אליין בין געווען אויסגעפוצט אין א נייער אבאיע (אראבישער כאלאט) און מיין שווערט האט געגלאנצט ווי א שפיגעל געגען דער זון. געלאזט זיך צו די געצעלטען פון די עראב אויף א גרויסער פאנטאזיע. די זון האט שטארק געברענט און איך אויף דער אסילע בין געפלויגען ווי אנ'אדלער איבער טאל און בערג, א שאטר (חברה־מאן) בין איך דעמאלט געווען, און אין רייטען אויף פערד, ווער האט מיך געקענט איבעריאגען? און דא האט זיך מיר שטארק פערוואלט א טרונק. האב איך זיך אפגעשטעלט ביי די געצעלטען אויפ'ן וועג, אנגעקלאפט אין א ביידעל און א טרונק וואסער געבעטען. האט זיך א מלאך פון הימעל צו מיר בעוויזען און מיר א קריגעל וואסער דערלאנגט. יא, איך בין זיכער געווען, אז דאס איז א מלאך געווען! ווי נאר איך האב אויף איהר א בליק געטון, אזוי האב איך דערפיהלט, אז מיין הארץ ווערט שוואכער און שוואכער. דער קאפ איז מיר מיטאמאל שווער געווארען און איך האב דערפיהלט, אז מיין הארץ קלאפט ווי די רעדער פון א באהן ווען זי לויפט... אזוי שעהן איז זי געווען! האב איך פון איהר קריגעל וואסער געטרונקען און נישט געקענט אהינבערייסען צו דער פאנטאזיע. איך האב זיך אומגעקעהרט צוריק אהיים, אפגעלאזט מיין אסילע א פערשעהמטע און אליין האב איך זיך געדרעהט אויף דער קילער ערד, דא אהער, דא אהין און קיין פלאץ זיך נישט געקענט געפינען. מיין הארץ איז שוין מעהר מיט מיר נישט געווען — דארט ביי די עראב, דארטען ביים ביידעל וואו זי איז, דארט איז מיין הארץ פערבליבען. איך האב דערפיהלט, אז אן איהר וועל איך נישט קאנען לעבען און בין צו מיין אלטער פעטער אוועק. כ'האב איהם אלצדינג אויסדערצעהלט.

— דו, דזשאכעש איינער — האט דער פעטער האלב אין שפאס און האלב אין כעס געזאגט — געה און האב איין זיבען דיין ארבייט, ווייסטו כאטש דעם גרויסען יחוס פון יענע עראב? קאן די זון צו דער ערד קומען? אזוי קאנסטו פון דארטען א טאכטער ארויסבעמען...

— באך פינף טעג און די לבנה וועט פון הימעל נישט בלייבען, ווען די לבנה וועט זיך מעהר נישט בעווייזען אנהייב נאכט, דארף לאזיפא מיינע זיין, ווען נישט — [illegible] — אזוי האב איך געזאגט.

די גאנצע צייט האב איך זיך נישט בעוויזען פאר'ן פעטערס אויגען, און אז די לבנה האט זיך שוין מעהר אנהייב נאכט נישט בעוויזען, האב איך אנגעגארט מיין שווערט און בין אוועק צום פעטער.

— קום נאר אהער דו, דזשאכעש — האט מיך דער פעטער שוין בעגעגענט — העהר מיך גוט אויס און מיט אללאס הילף וועט אלצדינג גוט זיין!...

האב איך צוגעהערט און דער פעטער האט דערצעהלט: ער האט שוין גארנישט געשוויגען אין דער מעשה, ער האט שוין אפילו מיט איהר משפחה גערעדט און זיי זענען שוין דורכגעקומען אויף: זיי וועלען מיר לאטיפאן פאר א ווייב געבען, נאר מיין שוועסטער כארידזשע דארף צו זיי אין שבט איבערגעהן. חוץ דעם וועל איך נאך דארפען צו־צאהלען צוואנציג גאלדענע נאפאלעאנס. און מעהר האט דער פעטער דערצעהלט, ער האט זיך שוין מיט אונזערע קרובים דורכגערעדט און מ'וועט מיר די צוואנציג נאפאלעאנס בסוד אויסבארגען. איהר משפחה דארף פון דעם נישט וויסען און נאכדעם וועל איך פון מיינע פערדינסטען בגנבה מוזען אפשפארען ביסלעכווייז און דאס געלד אפצאהלען. דער פעטער האט געענדיגט מיט א שמייכל, מיר אין זייט: דו, העלד מיינער!..

אזוי קליין און נישטיג האב איך זיך דעמאלט געפיהלט מיט מיין אלטען, שוואכען פעטער. מיין גליק האט אבער קיין גרענעץ נישט געהאט!..

נאכדעם זענען די משפחות פון ביידע צדדים געגאנגען צו גאסט איינער צו דער אנדערער, אהין, צו איהר, זענען די ווייבער געגאנגען, אויסגעפרובט זי, צי איז זי א גוטע בעלעבאסטע, צי וועט זי זיין א געטרייע ווייב, און ווען זי האט זיי מכבד געווען פון איהר אייגען געקעכץ, האבען די ווייבער בגנבה אין איהר טעלער זאלץ געשאטען, צוצוזעהען, צי ווייס זי די מאס פון זאלץ אין געקעכץ. און מיט נאך אזוינע זאכען האט מען זי געפרובט, ווי דער שטייגער איז, די מענער, ווידער, פון איהר משפחה, זענען אהערגעקומען צו זעהען, ווער איז דאס דער, וואס האט דעם כבוד איינע פון די שענסטע טעכטער פון זייער שבט ארויסצונעהמען? געזעהען. זי בין איך א גרויסער רייטער, צי קען איך טרעפען דאס מ'בעדארף ביים שיסען. נאכדעם האט מען זיך מיט מיר געבארעט און מיט נאך אזוינע זאכען מיך פערהערט. און ווען ביידע צדדים זענען אויפ'ן שידוך איינגעגאנגען, האט מען זיך בעזעגענט, מיר געגעבען איינער דעם צווייטען מתנות, א געשאנק אין נאמען פון אללא, און פאר איינציגע געשריען, ווען די חתונה וועט פארקומען. איז דאס, כאוואדזשא, געווען א חתונה! נישט אלעמאל זעהט מען אזא. ביז'ן ווייסען טאג ארײַן האט מען געטאנצט, געהוליעט און געלאזט זיך וואוילגעהן, ווי עס געפאסט פאר'ן יחוס פון די עראב.

(„ווילנער טאג").

(סוף קומט)

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

זונטאג 23 ג׳ כסלו תרצ״א

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 7.07

זון-אונטערגאנג 3.37

היינט — וואהלען צום סענאט

היינט קומען פאר די וואהלען צום סענאט. וואהל-רעכט האט יעדער בירגער, וועלכער האט געענדיגט 30 יאהר און וואוינט לכל-הפחות 1 יאהר אויפ׳ן שטח פון דעם וואהל-בעצירק אין וועלכען ער דארף שטימען.

דער וואהל-קרייז 14, לאדזער וואיעוואדזטווע וועהלט 8 סענאטארען. די צאהל שטימען, וואס איז נויטיג פאר זיין מאנדאט, איז א סך גרעסער ווי צום סיים.

די וואהלען הויבען זיך אן 9 א זייגער אין דערפריה און וועלען דויערען ביז 9 אווענד.

דאס אפגעבען די שטימען, וועט פארקומען אין די זעלבע לאקאלען אין וועלכע מען האט געשטימט צום סיים.

9 א זייגער אין אווענט וועלען די פארזיצערס פון די קאמיסיעס שליסען די לאקאלען און מען וועט צוטרעטען צו צאהלען די שטימען.

דעם רעזולטאט פון די וואהלען וועט מען צושטעלען דעם פארזיצער פון דער קרייז-וואהל-קאמיסיע, ריכטער בעלזשינסקי, נאכדעם ווי עס וועלען פערענדיגט ווערען די פראטאקאלען.

אפיציעל וועט פעסטגעשטעלט ווערען דער רעזולטאט פון די וואהלען מאנטאג פריה.

אויף די שטים צעטלען טאר נישט זיין מעהר אויפגעשריבען ווי דער נומער פאר וועלכען מען שטימט.

באנקראטען און פראלאנגאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

* * *

דאס האנדעלס-געריכט האט, בנוגע דער פירמע „מיכאל גלאזער", וואס געפינט זיך אונטער א נאדזור, און וואס בעמיהט זיך וועגען א רע-גולאציע-אפמאך, ארויסגעטראגען א בעשלוס, אויפן יסוד פון וועלכען עס איז בעשטימט געווארען צו פעראָרדנען א רעגולאציע-אפמאך מיט דעם תנאי, אז די בעלי-חובות דארפען בעקומען היפאטעק-פערזיכערונגען אויף אומבעוועגליכע גיטער.

* * *

די טעג וועט פארקומען א פערזאמלונג פון בעלי-חובות פון דער פירמע אקצ. געז. „פשעמישל יעדוואבני", וועלכע עס איז פארגעלעגט געווארען א רעגולאציע 15 פראצ. צאהלבאר אין 3 ראטעס צו 5 פראצענט נאך 6, 12 און 18 חדשים פון טערמין, וואס דער אפמאך וועט בעשטעטיגט ווע-רען. עטליכע פירמעס האבען זיך שריפטליך גע-געגעשטעלט געגען אזא אפמאך, און דער ענין וועט בקרוב בעטראכט ווערען.

* * *

די פירמע „אהרן פרושינאווסקי", פיעטריקא-ווער 220 האט אריינגעטראגען א ביטע וועגען שליסען א רעגולאציע אפמאך. זי לעגט פאר 70 פראצ. אין 4 גלייכע האלב-יאהריגע ראטעס.

אויף זיין לעצטער סעסיע האט דאס האנ-דעלס-געריכט בעטראכט דעם ענין באנקראט פון דער פירמע „איזאק רובין", פערקויף פון בלעך און סמאלע פאפע ויף פאמארסקע 5. בשעתו איז גע-שלאסען געווארען א רעגולאציע-אפמאך צווישען דער דאזיגער פירמע און איהרע בעלי-חובות. איין בעל-חוב „קערן און קאמפ." איז אויף דעם אפמאך נישט איינגעגאנגען, און שריפטליך זיך געווענדעט וועגען דעם צום געריכט. דאס געריכט האט אבער די ווענדונג אפגעווענדט, און דעם אפמאך בע-שטעטיגט.

* * *

דאס געריכט האט אויך בעשטעטיגט דעם רעגולאציע-אפמאך פון דער פירמע „אברהם איצ-קאוויטש, פיעטריקאווער 49, וואס בעשטעהט אין דעם, אז די פירמע צאהלט אויס איהרע בעלי-חובות 40 פראצ. פון די חובות אהן פראצענטער — אין 2 גלייכע האלב-יעהריגע ראטעס.

* * *

די פירמע „אקצ. געזעלש. פון וואל- און גומי-אויסארבייטונג „ס. ו. שוויקערט", פיעטרי-קאווער 147. האט בעקומען פראלאנגירט די צאה-לונגען נאך אויף 3 חדשים, אנהויבענדיג פון 21. נאוועמבער.

ארבייט אדער א גמילת חסד

א נישט לייגט ער לאטעס אויף וואס די וועלט שטעהט

(2) נעכטען איז דער היימלאזער יאסעל טא-רונטשיק, 48 יאהר אלט, געקומען צום שוסטער משה גאגיעסלאווי׳ן אויף אלעקסאנדריסקא 23, און געבעטען, ער זאל איהם געבען ארבייט, אדער באָרגען עפיס געלד. אזוי ווי דער שוסטער האט נישט-דאס און נישט-יענץ נישט געוואלט טון, האט זיך טארונטשיק געווארפען אויף איהם שלאגען און אויך אויף הינדעל סאנדעל, וועלכע האט זיך גראד געפונען אין שטוב. עס איז ענטשטאנען אזא „געקיפעריי", אז ס׳האט געמוזט אינטערוועניר׳ען דער פשאדאווניק קרופיש. איהם איז עס אבער נישט אפגעגאנגען גלאט, ווארום אויך ער האט אריינגעכאפט עטליכע טרוקענע קלעפ פון טא-רונטשיק׳ן.

סוף מעשה איז געווען, אז טארונטשיק׳ן האט מען דאך „נייטראליזירט" אין קאזע אריין, און די דריי צוקלאפטע און צוניזוק׳טע זענען געהאל-פען געווארען פון דער פאגאטאוויע.

דאכט זיך — אנ׳אידיליע

און לסוף געהט מען גאר צום געריכט

(2) אויף לימאנאווסקא 43 וואוינט א מטא-ליער-מייסטער וולאדיסלאוו רעמאצקי, און ביי איהם ארבייט אלס געזעלען אלפרעד שטעקמידער. מאכט זיך א מעשה, אז איינמאל אין א שבת בע-קומט דער געזעלען זיין וועכענטליכע שכירות און גייט אוועק צוזאמען מיט׳ן „מייסטער", און מען פערטרינקט דאס גאנצע געלד. אויף מארגען, זונטאג, הייסט עס, כאפט זיך דער געזעלען: — „היתכן? מיר ביידע האבען דאך געמאכט די כוס׳ע טא פארוואס האט עס מיר געקומט איינגאנ-צען צו צאהלען? און — מייסטער-לעבען, גע׳טס אפ צוריק ס׳כסף!"

זאגט דער מייסטער — לא.

דא געריכט האלט זיך אבער מיט דער מיינונג פון דעם געזעלען און נישט מיט דעם מייסטער, וועלכער האט נעכטען געקראגען צוגע-פסק׳ענט צו בעצאהלען 28 גילדען צוזאמען מיט פראצענטער און געריכטס-אויסגאבען.

פערמשפט פערשפרייטער פון פאלש געלד

(2) אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען 38-יעהריגען יוזעף ניעדזשעלסקי, 34-יעהריגע מאריא ניעדזשעלסקא, 16-יעהריגע אניעלא נידזשעלסקא, 13-יעהריגער קאזשימיערזש ניעדזשעלסקי און 16-יעהריגע סטעפאניא, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין פערשפרייטען פאלשע 50-גראשען, 1 און 2 זל. מטבעות.

דאס געריכט האט פערמשפט: אניעלא ניע-דזשעלקאווסקא — אויף 6 חדשים טורמע, סטע-פאניא מאטשעיעווסקא — 3 חדשים און מאריא ניעדזשעלסקא — 4 יאהר תפיסה און פערלירען די רעכט.

יוזעף און קאזשימיערזש ניעדזשעלסקי זענען בעפרייט געווארען.

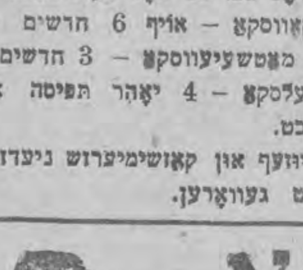

עלץ-וואַרעזן

קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען

נאר ביי דער לאנגיעהריגער פירמע

L. B. FEFER, Wschodnia 42 Tel. 178-04

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ׳ן ארט

די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פיינקטליך און רעעל.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע

אויף דרינגענדע רעגירונגס-שטיצע

דער מאגיסטראט איז מודיע, אז מיטוואך דעם 26 נאוועמבער, הויבט זיך אן די רעגיסטרא-ציע אויף רעגירונגס-שטיצע פאר ארבייטסלאזע, פאר׳ן חודש אקטאבער 1930, פאר די ארבייטס-לאזע, וועלכע האבען זיך רעגיסטרירט אין אונ-טערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע אין משך פון 12 ביז׳ן 19 נאוועמבער ה. י.

פריילײדיגע און פערהייראטע אהן קינדער, האבען נישט קיין רעכט אויף דער דאזיגער שטיצע

ארבייטסלאזע, און וועמענס פאמיליע עס אר-בייט אפילו נאר איינער, אדער בעקומט וועלכע עס איז שטיצע — האט אויך נישט קיין רעכט אויף דער דרינגענדער שטיצע.

די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין לאקאל פון אינטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע אויף דער גאס פון 21 קאניאווער שיסער-פולק 32 פון 9 ביז 2 בייטאג, לויט פאלגענדער סדר:

מיטוואך 26 נאוועמבער — G H I J

דאנערשטאג 27 נאוועמבער K L Ł M N O

פרייטאג 28 נאוועמבער — P R S

שבת 29 נאוועמבער — T U W Z Ż

ווען עוג מלך הבשן

בעקומט דעם קאטאר...

(2) ווי מיר דערוויסען זיך פון א בעגלויבטער קוועלע, האט דער בעקאנטער פאבריקאנט קאראל בענין, וועלכער האט לעצטענס געהאט א „נאדזור" פערדונגען זיין פאלאץ, וועלכער בעשטעהט פון 20 טויזענד צימערן, אויף 5 יאהר פאר 250.000 זל. פאר זיך גופא האט ער געדונגען א בעשיידע-נע 6-שטובינע דירה. ווי מ׳אינפארמירט אונז האט דעם פאלאץ געדונגען דער באנק-דירעקטאר ג.

שווערע צייטען, אבער מען גיט זיך יעקאס אנ׳עצה...

ליבע-געטראנק איז ווײן,

אז די ליבע פערפיהרט, טרינקט מען יאדינע...

(2) פויערים, וועלכע זענען נעכטען געגאנגען מיט די ראדאגאשטשער פעלדער האבען בעמערקט ליגען אויף דער ערד א יונגע פרוי, וועלכע האט ארויסגעוויזען שוואכע סמנים פון לעבען. דערביי האבען זיי פעסטגעשטעלט, אז זי איז בעגאנגען זעלבסטמארד. די פויערים האבען זי אוועקגעפירט קיין לאדז אין דעם שפיטאל ביי דער שטעפּישער זביארניע. דא האט זיך ארויסגעוויזען, אז זי הייסט בערטא דענקעל, 22 יאהר אלט, און אז מחמת די ליבע האט זי פערפיהרט, האט זי אויסגעטרונקען יאדינע.

זעלבסטמארד פון אנ׳איינזאמען אלטען

(2) נעכטען האט מען אין זגערזש געפונען הענגען א טויטען אויפ׳ן פענסטער פון זיין וואוי-נונג (נארוטאוויטש 4) דעם 57 יאהריגען ווּעשע-ריי-אינהאבער רודאלף דרוזע.

לעצטענס איז דער זעלבסטמערדער געווען זעהר נערוועז און זיך געקלאגט אויף זיין איינ-זאמקייט.

א פאליטישער פראצעס

צוויי פערמשפט, איינעם — בעפרייט

נעכטען איז אין לאדזער קרייז-געריכט פאר-געקומען דער פראצעס פון אנדזשי שיק (43 יאהר אלט, געוו. סיים-קאנדידאט), לעאקאדיא קארבא-וויאק (33 יאהר אלט) און פראנטישעק פלאשעוו-סקי (30 יאהר.) וועלכע זענען בעשולדיגט געווא-רען אין קאמוניזם. די ערשטע צוויי זענען פער-משפט געווארען אויף 2 יאהר אויסבעסערונגס-הויז, און פלאשעווסקי איז, מחמת מאנגעל אין בעווייזען בעפרייט געווארען.

DR. MED.

L. Pikielny

אורָאלאָג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קרענקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אָן פון 1–12 און פון 4–7 אווענט.

ייד. ארטיסטן-פארײן אין פוילן

דירעקטאריאט

פון די פארייניגטע-טעאטערן

בעטײליגט. דיר. פאר לאדז: שמאק-פערער. לײטער: א. בעזמאן

לאדז. ייד. קאמער-טעאטער

בילער

אין ווייסע זאל

„מאנטייפעל זאכאדניא 43

„אררט"

קינסטל. לײטער:

משה בראדערזאן.

היינט, זונטאג — 2 פארשטעלונגען

אנהויב 7.45 און 9.45 אין אווענד

אויפן הימל א יריד

אין 2 טיילען, 14 בילדער.

נומערן: 1) קלויזניקעס, 2) דאס ליד פון די מיד ערי 3) אויפ׳ן דארף, 4) שלום-בית, 5) נעא-שמענדריק, 6) אויפ׳ן „דעפטאק", 7) אויפ׳ן הענ קיין בית-לחם, 8) נאך האלבע נאכט, 9) „לאזעטראקעס", 10) ביים סאמאוואר, 11) מאנאלאג, 12) הערבסט-מאנגא, 13) יודישע ראפסאדיע, 14) אויפ׳ן הימעל א יריד.

אנסאמבל לויט׳ן א. ב. פרויען: זיסעל-גירל, מ. דאלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעטערמאן, אלא שליפקאוויטש. מענער שמואליק גאלדשטיין, שמעון דזשיגאן, מאטעל קאן יעקב ריינגראס, ישראל שומאכער, י. שיפער.

טעקסטען: מ. בראדערזאן, ל. נאדעלמאן, שום גאן, מוזיק: ה. רובין, א. בײגעלמאן און פאלקס-מאטיוען!

דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער,

טענץ איינגעשטעלט דורך אירענא פראזשיצקא.

מוזיק-לײטער—ה. רובין, רעזש—דזשיגאן, שומאכער.

בינע-אינספעקטאר—ט. קאן, ליכט-עפעקטען—יערא.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג

א מעשה שבכל יום,

וואס פערלויפט זיך גאנץ אפט אין לאדז

(א) אין אויגוסט ה. י. האט א געוויסער תנריק פיין, אינהאבער פון א שניידער-ווארשטאט געקויפט ביי א געוויסען גאלדבערג סחורה און געדעקט איהם מיט זיין שוואגער ראזענבערגס א וועקסעלע. אז ס׳איז געקומען צו צאהלען, האט ראזענבערג דערקלערט, אז ער האט אזא וועקסעל נישט גע׳חתמ׳עט, און אז ביי איהם איז א ווארט — א ווארט: למשל, אז ער זאגט, ער צאהלט נישט, צאהלט ער נישט...

מהאי טעמא האט דער ענין אנגעשפארט אין קרייז-געריכט, וואו פיין האט גע׳טענה׳ט, אז גאלד-בערג האט איהם ציגערעדט, ער זאל אונטערשרײ-בען זיין שוואגערס נאמען, און אז ס׳וועט דערפון גארנישט זיין קיין „מאלעיר" מחמת ס׳וועקסעלע איז א דעפאזיט-וועקסעלע... גאלדבערג אבער (אלס עדות) האט געגעבען צו פערשטעהן, אז ער איז גאט די נשמה שולדיג: ס׳איז געחתמעט ראזענ-בערג, האט ער געפאדערט: ראזענבערג משלם!..

און דאס געריכט האט גענומען אין בעטראכט, אז פיין (21 יאהר) איז נאך לעת עתה נישט בע-שטראפט געווארען, און דעריבער האט ער בעקו-מען דעם פסק — א חודש תפיסה מיט א פראלאנ-גאציע פון 3 יאהר.

די גריפע איז אויך חל

אויף פאליציאנטען און פייערלעשער

(ב) די גריפע-עפידעמיע, וועלכע האט „אוועק-געלייגט" זעהר א סך לאדזער איינוואוינער האט אויך נישט אויסגעמיטען די זיכערהייטס בעאמטע. אזוי אז א גרויסער טייל פון פאליציאנטען און פייערלעשער ליגט אין דערהיים צוגעבונדען צו די בעטען.

און אז דער „גאסט" איז געלע

דארף מען איהם גנבענען דעם ראווער?

די פראסטיטוטקע לעאקאדיא אנדזשעיטשאק, טענהט פאר׳ן געריכט, אז ווילי זאמערס ראווער האט זי נישט געוואלט גנבענען — חלילה וחס!. זי איז נישט קיין גנבטע!—נאר מחמת זי האט מיט אטא-דעם 18-יאהריגען בהיר געהאט „עטוואס גע-מיינזאמעס", אין יענער האט איהר פאר דער גע-מיינזאמקייט נישט געוואלט בעצאהלען, ווייל ער האט קיין געלד נישט געהאט, האט זי געוואלט צונעמען דעם ראווער און פערקויפען, כדי אויס-צושלאגען זיך דעם שכר טרחא.

דאס געריכט אבער זאגט: — וועסט מוזען זיצען א האלב יאהר אויף קאזשיאנע ברויט... איז, מילא.

פערזענליכעס

נאך א לענגערער אבוועזנהייט איז צוריק-געקומען פון אויסלאנד דער בעקאנטער דאקטאר ה׳ סאלאווייטשיק, אנדזשעיא 4, ספעציאליסט פון קינדער קרענקהייטען און האט אנגעהויבען זיין ערצטליכע פראקטיק.

נאך לאנגע און שווערע ליידן איז פרייטאג, דעם 21. נאוועמבער ד. י. געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ. ע. אברהם יעקב בן ר׳ אהרן שלמה זקן הכהן ז״ל
שעפנער

(איז עלטער פון 46 יאהר).

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 23. נאוו. ד. י. 1 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז, נארוטאוויטשא 43. וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

9634

הזכרה

היינט, זונטאג ג׳ כסלו, צו דער יאהרצייט פון פרוי

נ״ע

מינה קאנשטאט

די מיטגרינדערין פון קאנשטאט׳ס „מושב זקנים״, ווערט אין אונזער שוהל, פאמארסקא 54, 12 א זייגער בייטאג פארקומען א הזכרה, צו וועלכער עס לאדעט איין די קרובים און פריינד פון דער פ׳רשטארבענער אויך די מיטגלידער פון דער חברה „מחסה לזקנים״.

די פערוואלטונג

ביילייד.

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווער־געטראפענער **פאמיליע זשיטניצקי** צוליב׳ן טויט פון זייער אומפערגעסליכען מאן און פאטער

נ״ע יוסף בינם

לאנגיעהריגער פערוואלטונגס־מיטגליד, ווי אויך גבאי פון דער שוהל ביים „לינת החולים״.

המקום ינחם אתכם ובתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון „לינת החולים״

דער שווערגעטראפענער **פאמיליע יאמע** צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער, אונזער פערוואלטונגס־מיטגליד און קאסירער

נפתלי נ״ע

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

די פערוואלטונג פון שאכער־פעראיין

DR.

Sołowiejczyk

POWRÓCIŁ.

ANDRZEJA 4, telefon 129-85.

ביליג צו פערמיטען

א געוועלב

מיט א גרויס שויפענסטער.

צו ערפאהרען אין דער פירמע „BELLADI“ נאווראט 8.

א קוואליפיצירטער

טאמבורירער

צו טיול־גארדינען אויף לוין ווערט געזוכט. אפפערטען אונט. „טאמבורירער“ אין אדמ. פון דער צייטונג

Dr. med.

M. LERNER

ספעציאליסט פאר קינדער־קראנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Lekarz-dentysta

Stanisław Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 108-53

נעמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אוועגד

זונטאג, דעם 30־טען ליסטאפאד קומט פאר אין לאקאל פון ספארט־פעראיין „הכח״ פיעטריקאווער 83, די

גענעראל־פערזאמלונג
— פון —
פעראיין „לינת הצדק“

דינסטאג, דעם 25־טען ד. מ. 8 א זייגער אווענד קומט פאר

א פארוואהל־פערזאמלונג

אין אייגענעם לאקאל צעגעלניאנא 53.

בעמערקונג: עס ווערען געבעטען אלע מיטגלידער וועלכע האבען פערנאכלעסיגט די מיטגלידס־בייטראגען צו ערלעדיגען, כדי נישט צו פערלירען דאס שטים־רעכט. ספעציעלע איינלאדונגען ווערען נישט ארויסגעשיקט.

צענטראל־קליינהענדלער־פעראיין

אויף לאדזער וואיעוואודזטווע, פאמארסקא 15.

אונטער׳ן פארזיץ פון ה׳ יצחק זאנדבערג איז פארגעקומען ד. 22. ד.ח.

די אלגעמיינע פערזאמלונג

פון ניי־געגרינדעטען

פעראיין פון טארג־און מארק־שטייער אין לאדז

און עס זענען בעוועהלט געווארען אין דער פערוואלטונג פאלגענדע ה״ה:

יצחק זאנדבערג, ראובן בוקס, אברהם ליפשיץ, וואלף שניטקעוויטש, שמחה טערקעלטאוב און אברהם בעטער.

קאנדידאטען: **בעריש בירנצווייג, אקסענבערג מענדעל און באומגארטען ישראל.**

19141

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאנט מיינער נ׳ קונדשאפט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט האב איך געעפענט אַן אפטיילונג פון מיין לאנג־עגזיסטירענד

בטשרפטן־ב׳ורא פל. וואלנאשטשי 3

(פארטער, רעכטס)

וואו עס ווערען פינקטליך און געוויסענהאפט ערלעדיגט אלע ארט ביטעס אין פערשידענע אינשטאנציעס, ווי אויך קלאגעס, זאבעזפיעטשעניעס, אדוואקאטיעס אויף פאדאטעק דאכאדאווי, אויסקויף פון פאטענטען.

בעמערקונג: פערשידענע עצות וועגען פאדאטקאווע ספראוועס ווי אויך אנדערע פראגען ווערען ערטיילט דורך א ספעציעלען גוט בעקאנטען יוריסט.

מיט אכטונג

Sz. Hochberg, Pl. Wolności 3, tel. 136-77

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנק.

בעהמט ווידער אן

אויף **צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32**

אמפפאנגס־שעה׳ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו״ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל.

אַן׳ארט צושלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אבצוגעבען.

צו ערפאהרען

פיעטריקאווער 33

אויפ׳ן 2. הויף, פארטער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבערס יורשים (פריהייטס־פלאץ 1) י. הארטמאנס יורשים מלינארסקא 1) ו. דאניעלעצקי (פיעטריקאווער 127) א. פערעלמאן (ציגעל־גאס 64) י. צימער וואלטשאנסקא 37) פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקא 27).

ארבייטסלאזע דעמאלירען דעם טאמאשאווער מאגיסטראט

(ב) דער טאמאשאווער מאגיסטראט האט זיך אפגעזאגט אויסצוצאהלען די אונטערשטיצונגען א גרופע ארבייטסלאזע, ערקלערענדיג, אז איהם פעהלען אויס די געהעריגע געלד־מיטלען. די ארבייטסלאזע האבען דאן געמאכט א דעמאנסטראציע פארן בנין פון מאגיסטראט, און אין א געוויסען מאמענט האט א גרעסערע גרופע ארבייטסלאזע זיך ארייגעריסען אינעווייניג און דעמאלירט דאס מעבעל אין עטליכע צימערן. דער בורמיסטש סמולסקי האט ארויסגערופען פאליציי, וועלכע האט די ארבייטסלאזע ארויסגעטריבען פון מאגיסטראט, און עטליכע פון זיי ארעסטירט, איבערגעבענדיג זיי צו דער דיספאזיציע פון דער אויספארשונגס מאכט.

פון דער ערשטער מעכאנישער מצה־פאבריק

די בעקאנטע אין לאדז צוקערניע נ. ווינבערג פיעטריקאווער 38 עמפפעהלט טעגליך פרישע מאשין־מצות לויט׳ן אמעריקאנער סיסטעם צו צוגענגליכע פרייזען פון די בעסטע מעהלען אויך סוכאר־קעס לויט׳ן קארלסבאדער מוסטער פאר דיאבעטיקער.

די אויבענדערמאהנטע פירמע איז די איינציגע אין לאדז, וועלכע בעזיצט ספעציעלע איינריכטונגען אויסצובאקען ועמטליכע קאנדיטאריי־אויסארבייטונגען.

2 מענשען איבערגעפאהרען אויף טויט
ביים באהן־איבערגאנג אויף סרעבזשינסקא־גאס
א דינסטמעדעל מיט א קינד געגאנגען נאך זעמעל און געפינען דעם טויט

(2) נעכטען האלב 8 אין אווענד האט ביים באהן־איבערגאנג אויף סרעבזשינסקא גאס פאסירט א שרעקליכער פאל, וועלכער האט געברענגט מיט זיך דעם שרעקליכען טויט פון 2 מענשען.

אין דער דערמאהנטער צייט איז אויף דעם דאזיגען ארט אריבערגעגאנגען איבער׳ן באהן־פלאנט דאס 27־יעהריגע דינסטמיידעל מאריא קאוואלסקא מיט א פינף־יעהריג מיידעלע פון איהרע בעל־בתים שטשעפאנסקא, וועלכע וואוינט אויף סרעבזשינסקא 81. הגם דער שלאבאן איז געווען פערמאכט, איז דאך דאס מיידעל אריבערגעלאפען די שינעס, אין דעם אויגען־בליק איז אנגעקומען דער צוג. וואס איז געקומען פון ווארשא און איז צוגעפאהרען צו דער קאלישער באהן־סטאציע. דער מאשיניסט האט בעמערקט די געפאהר, נאר ביי זיינע גרעסטע אנשטרענגונגען האט ער דעם צוג נישט געקענט איינהאלטען און ביידע קרבנות זענען ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער, דער צוג איז אפגעשטעלט געווארען ערשט 150 מעטער ווייט פון ארט פון דעם שרעקליכען פאל. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט געפינ׳ען צוויי שרעקליך צוקאליעטשעטע טויטע קערפערס.

אויפ׳ן ארט פון דער שרעקליכער פאסירונג איז אנגעקומען דער פראקוראר קאוואלסקי, אויספארשונגס־ריכטער טאובענשלאק, און העכערע פאליצי־פארשטעהער, וועלכע האבען אנגעהויבען אַן אויספארשונג.

אויפ׳ן ארט איז באלד געקומען די מוטער פון דעם טראגיש־אומגעקומענעם קינד, וועלכע האט געחלשט און די פאגאטאוויע האט איהר געמוזט ערטיילען הילף, ווי זי האט ערקלערט, איז דאס דינסט־מיידעל צוזאמען מיט׳ן קינד מיט צעהן מינוט פריהער אוועק אין געוועלב קויפען זעמעל, און האבען געפונען דעם טויט.

די טראגישע פאסירונג האט געמאכט אַן אומגעהויערען רושם אויף אלע איינוואוינער פון פאלעסיע וועלכע מוזען יעדען טאג אליין געהען אדער שיקען זייערע קינדער איבער די באהן־שינעס.

דער מאגיסטראט וואלט אונבעדינגט זיך געדארפט בעמיהען, אז ביים באהן־איבערגאנג זאל אריבערגעווארפען ווערען א בריק, כדי אויסצומיידען אין דער צוקונפט אזעלכע טראגעדיעס.

נעכטיגע וואהל־פערזאמלונגען
פון וואהל־בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יוד. פאלק אין פוילען

נעכטען מוצאי־שבת זענען פארגעקומען 4 וואהל־מיטינגען איינגעארדענט דורך דעם וואהל־קאמיטעט פון בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען: אין זאל איירא־פעיסקי אויף זגערסקא 17, ענגלישער זאל (אל. 1־טער מאי 2), אין „סיני״ (גלובנא 62), „בני ציון“ (זשגאווסקא 7). מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען: סיים דעפוטאט ד״ר ראזענבלאט, לאוניק א. יאעל, ראטמאן י. מ. ביאלער, אינזש, י. זשעלינסקי, ד״ר ז. עלענבערג, ד״ר ה. בערלאס, י. שזליט, ס. שרעטער, א. אסט, י. ערליך, מ. טעמפעלהאף, צבי רינגא״ט, ב. מארעק און אנדערע.

די רעדנער האבען אונטערגעשטראכען די בעדייטונג פונ׳ם אויסגאנג פון די סענאט־וואהלען פאר דער יודישער בעפעלקערונג און אנגעוויזען, אז לויט דעם רעזולטאט פון די סענאט־וואהלען אין יאהר 1928 (צירקא 73 000 שטימען), האט איצט די ליסטע 12 די מעגליכקייט אדורכצופיהרען 2 קאנדידאטען, פון וועלכע איינער איז דער פאפולערער לאדזער לאוניק אלעקסאנדער יאעל.

אומיטום זענען אנגענומען געווארען רעזאלוציעס צו שטימען פאר דער ליסטע 12.

אויך אין א גאנצע רייה שוהלען און בתי־מדרשים האט מען נעכטען גערעדט וועגען די סענאט־וואהלען און צו שטיצען די ליסטע 12.

א סך ליכט

אונז דאך איז פינסטער פאר די אויגען...

(מ) אין משך פון דעם לויפענדען יאהר זענען בעלויכטען געווארען מיט עלעקטריש ליכט 29 קילאמעטער גאסען. בסך הכל פערמאגען איצט עלעקטרישע בעלייכטונג 124 קילאמעטער גאסען, אויף וועלכע עס זענען אינסטאלירט 2291 לאמפען פון 794,12 קילאוואט. פון דער דאזיגער צאהל האבען אין משך פון דער איצטיגער שטאט־ראט־קאדענץ בעקומען עלעקטרישע בעלייכטונג 98 קילאמעטער גאסען, אויף וועלכע עס זענען אינסטאלירט 1962 לאמפען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע

היינט ווערט ווידער געגעבען די הערליכע קאמעדיע, וועלכע ווערט געשפילט מיט גרויס ערפאלג „דאס אימפארטירטע ווייבעל“ מארגען צום לעצטען מאל אין לאדז צו ביליגע פרייזען „די אייביגע מאמע“.

„ארארט“

היינט צוויי פארשטעלונגען פון דעם הערליכען פראגראם „אויפ׳ן היטעל א יארידי״. ס׳איז שוין אנערקענט געווארען דורך אלעמען סיי דורך דעם גרויסען טעאטער־עולם און סיי דורך דער פרעסע, אז דער דאזיגער יובילעאום־פראגראם איז דער בעסטער און שענסטער צווישען דעם או סגעצייכנעטען „ארארט“־רעפערטואר. היינט — אנהויב 7,45 און 9 45 אווענד.

Dr. med.

H. Krauskopf

אקושעריע־ און פרויען־קראנקהייטען

זגיערזשער 16, טעל. 113-47

נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

איהר געדענקט געוויס נאָך דעם ביליגען אויספערקויף
פון פאַריגען יאָהר איז דער
Perfumerja BUCHWAJC, PIOTRKOWSKA 22
דעריבער איילט שנעל, ווייל פון 24טען ד.ה. הויבט זיך אָן אַ נאָך־איבערגעטאָר־
אויספערקויף ◆ צו שפּאָט ביליגע פּרייזען !!! 50% ◆◆ אַרטיקלען ביז 30% ביליגער
בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט Gratis פערשידענע איבעראַשונגען

פאַרוואָס זענען מיר אַרויסגעטראָטען פון „הזמיר"?

(אַ בריף איז רעדאַקציע)

חשובע רעדאַקציע!

דערמיט בעטען מיר אייך צו פערעפענטליכען אין אייערע חשובע צייטונג פאָלגענדע ערקלערונג:

ווען דער כאָר פון „הזמיר" האָט אויף איינע פון איהרע פערזאַמלונגען אָנגענומען אַ בעשלוס צו שיצען איהרע רעכט ד.ה. אַלס אַקטיווער עלעמענט אַלס די פּאַקטישע בויער פון דער אינסטיטוציע, צו האָבען דיזעלבע רעכט וואָס דער פּאַסיווער טייל פון דער מיטגלידערשאַפט, וועלכע צאָהלט 2 זל. אַ חודש — האָבען די ה״ה פון דער פערוואַלטונג ליבערמאַן און יאָפּפּע, ערקלערט דאָס מיר זענען דאָ נישט קיין מיטגלידער און אונזער זאַך דאַרף זיין „קומען זינגען און אַהיימגעהן" און נישט זיך איבערעסירען מיט דעם גורל פון דער אינסטיטוציע.

ווען צווישען די פערשידענע וואונשען פון די כאָר־מיטגלידער ווי דינען דער יודישער נגינה, דעם יודישען פאָלקס־ליד איינאָרדנען שמועסען וועגען מוזיק, אַבאָנירען מוזיק־ און ליטעראַטור־צייט־שריפטען א.ד.גל. האָט זיך אויך געפונען דער פאָר־שלאַג וועגען גלייכבערעכטיגונג פאַר יודיש, כדי צוטריטליכער צו מאַכען די מוזיק פאַר די יודישע מאַסען, האָבען די ה״ה פון דער פערוואַלטונג און ווידער אין דער ערשטער רייהע יאָפּפּע און ליבערמאַן, געזעהן אין׳ם לעצטען פערלאַנג מכלומרשטע פּאַרטיי־אַמביציעס און שעדליכע טאַקטיק אויסרופענדיג: „איהר האָט זיך אין׳ם „הזמיר" אַריינגעגנבעט (!) בכדי אַדורכצופיהרען רעוואָלוציעס (!?) הגם די ה״ה ווייסען גאַנץ גוט דאָס מיר האָבען יאָהרענלאַנג מיטגעאַרבייט און טריי דער אינסטיטוציע געדינט.

ווען מיר האָבען געפאָדערט צוויי פאָרשטעהער אין דער פערוואַלטונג האָבען די ה״ה דאָס אָפּגעוואָרפען מיט דעם מאָטיוו, דאָס מיר האָבען נישט קיין רעכט צו דעלעגירען אונזערע פאָרשטעהער, נאָר העכסטענס קאָנען זיי מסכים זיין אויף איין פערטרעטער און דאָס אויך נאָר אַ זעלכען, וואָס זיי אַליין וועלען בעשטימען. אין אַלגעמיין הערשט פון לאַנגע יאָהרען אָן אַ פּאַטאַלע בעציהונג מצד דער פערוואַלטונג צו די כאָר־מיטגלידער די דאָזיגע בעציהונג צו די כאָר־מיטגלידער האָט דערגרייכט איהר קולמינאַציאָנס־פּונקט ביים עפענען דעם סעזאָן. עס פּראַקטיצירט זיך אַלע יאָהרען, דאָס ביים עפענען דעם סעזאָן ווערען אַלע מיטגלידער שריפטליך איינגעלאַדענט. היי־יאָהר האָט די פערוואַלטונג בעוויליגט נאָר איינצולאַדענען אַ טייל מיטגלידער, וועלכע זי האָט אָנערקענט פאַר פּאַסיג. און ווען, נישט קוקענדיג אויף דעם, איז געקומען דער גאַנצער כאָר, האָבען די ה״ה זיך ערלויבט צו פערמאַכען די טיר און די מיטגלידער נישט אַריינצולאָזען. עס איז אויך די ה״ה נישט געקומען צו דער האַגד, דאָס דער דיריגענט ה׳ פּייווישיס האָט זיך איינגעלעבט מיט דעם כאָר (אין אַזאַ בעציהונג מצד דעם דיריגענט דאַרף דאָך אין דער ווירקליכקייט הערשען) האָט איהם די פערוואַלטונג געשטעמפּעלט אַלס מכלו מערשטען אָנפיהרער און איהם דערפאַר געקינדיגט.

צוליב די אויבענדערמאָנטע סבות. האָט דער כאָר איינגעפונען פאַר אונמעגליך ווייטער צו אַרבייטען אונטער די אפּטרופּסות פון די ה״ה, ווייל מיר זענען נישט קיין געדינגענע מענשען און בעשלאָסען פון׳ם „הזמיר" אַרויסצוטרעטען. מיר רייסען אָבער אונזער אַרבייט נישט איבער, נאָר פערקעהרט, מיט אונזער גאַנצען יוגענדליכען ברען הויבען מיר ווידער אָן צו פיהרען אונזערע קולטורעלע אַרבייט אונטער דער אָנפיהרערשאַפט פון אונזער בעליבטען און גוט בעקאַנטען דיריגענט ה׳ פּראָפ. פּייווישיס אין׳ם לאָקאַל פון „וויזאַ" שיענקיעוויטשאַ נומער 26.

מיט דרך ארץ

די יעצטיגע פערוואַלטונג פון געוועזענעם הזמיר־כאָר

פאָרזיצער י. יאָסקאָוויטש, א. מאַראַקא, ס. קראַפּיוניק, ע. פּאַפּע, אייזענבערג.

——=:O:=——

פון רעוויו־טעאַטער „קאַמעלעאָן"

(שיענקיעוויטשאַ 40).

די נייע רעוויו־פּרעמיערע א. נ. „ליבעס־אַר־טאָגראַפיע" אין 2 טיילען, 16 בילדער פון בום, קרוק, טאַם א. אַ. ווערט טאָג־טעגליך זעהר גוט אויפגענומען. דער גאַנצער אַנסאַמבל מיט די ניי־אַנגאַזשירטען אַרטיסט פון טעאַטער „באַגאַטעלאַ" אין קראַקא, ה׳ י. קינעלסקי ווערען נאָך יעדען נו־מער שטורמיש אַפּלאָדירט. דעם רעוויו־פּראָגראַם איז רעזשיסירט דורך ב. אָרלינסקי. דעקאָראַציעס — וו. באַוואַקאָווסקי. די מוזיקאַלישע אילוסטראַציע איז גלענצענד אַוועקגעשטעלט.

פון רעוויו־טעאַטער „דאַברי וויעטשור"

די רעוויו „פון מויל צו מויל" איז דער גרעס־טער ערפאָלג פון אַלע ביז־איצט געגעבענע פּראָג־ראַמען. די פּרימאַ באַלערינאַ נאָרט איז דער קלו פון אָוענד. איהר טאַנץ־פּראָדוקציע קען מען פער־גלייכען מיט יאָזעפינאַ באַקער׳ס. אַ חוץ דעם פיהרט אויס דער גאַנצער אַנסאַמבל אַלע סקעטשען, מאָנאָלאָגען און סאָלאָ נומערן מיט אַ שטאַרקען בייפאַל. די מוזיק איז געניוי צוגעפּאַסט צו יעדען נומער.

די פערשטענדיגונג פון די יודען מיט די אַראַבער

(ענדע פון דער 4. זייט).

רעאַליטעט וועלכע שרייט פון זיי אַראָפּ. אויך די ווירקזאַמע אויסנוצונג פון לאַנד דורך מאָדערנע, און אינטענסיווע מעטאָדען, די ברייטע ענטוויקלונג פון עופות־צוכט. די בליהענדע וויין־גערטנער און אָראַנזשען־פּרדסים, בעווייזען דעם וואוקס אין דער פּראָדוקטיוויטעט און רייכקייט פון דעם לאַנד, וואָס איז אַרויסגעבראַכט געוואָרען דורך די דאָזיגע זידלער. מיר זענען אַלע מסכים מיט דעם, וואָס איז געטון געוואָרען אויף דעם וועג. די יודישע שטאָט איז נישט בלויז רייצענט, זי איז אויך דער צענטער פון ענערגיע און פּראָגרעס. איך בין געבליבען אונטער איהר שטאַרקען איינדרוק. אויך די העברעאישע אוניווערזיטעט איז פאַר מיר געווען אַן איבערראַשונג זי געפינט זיך אין אַ וואונדערבאַרער געגענד, דאָס איז אַ וויסענשאַפטליכע און פיין פערזעהענע אוניווערזיטעט, וואָס ענטוויקעלט זיך לויט די סאַמע מאָדערנסטע ריכטליניען. זי האָט אַ בעוואונדערונגס ווערטען קאַנצלער. ווער עס קען דאָס לאַנד, און די דאָזיגע אינסטיטוציעס, מוז איבעראיינשטימען מיט אַט די אַלע זאַכען.

אייפריגע ציוניסטען זענען אונגעדולדיג

עס איז גאַנץ נאַטירליך, אַז ענטוזיאַסטען (מיר האָבען אויך אַזעלכע אין אונזער אייגענעם לאַנד), ווילען, אַז אַלץ זאָל געמאַכט ווערען שנעל, אָבער אויף דעם לענגערען וועג קומט מען אָפט גיכער צום ציל, אויב מען וועט נעהמען אין אַכט, אַז אין דער יודישער נאַציאָנאַל־היים איז דערגרייכט געוואָרען אַ גרויסער פאָרשריט. אַראָפּרעכענדיג די רעמי־גראַנטען, האָט זיך די יודישע בעפעלקערונג פער־גרעסערט מיט אַכציג טויזענד יודישע אימיגראַנטען. (צווישענרוף פון לאָיד דזשאָרדזש: זייט ווען?) זייט דעם מאַנדאַט. און דאָס אינטערעסאַנטע דערביי איז, דאָס יעדער פון די דאָזיגע אימיגראַנטען האָט זיך איינגעאָרדענט אין ארץ־ישראל בעקוועם און גליק־ליך. די רעגירונג, און איך בין זיכער, אַלע בריטישע רעגירונגען, וועלען ערמעגליכען אַלע יענע פערלייכ־טערונגען פאַר דער ענטוויקלונג פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים, וואָס זענען פעראיינבאַר מיט די פערפליכטונגען פון מאַנדאַט לגבי ביידע צדדים, ווייל — עס איז אויך דאָ אַ צווייטער צד. די מיטגלי־דער פון דער קאַמער האָבען אויסגעהערט דערווייל בלויז איין צד, און כמעט גאָרנישט געהערט דעם צווייטען. אָבער דער הויך־קאָמיסאַר דאַרף זיך רע־כענען מיט׳ן פאַקט אַז פיר פינפטעל פון דער א״י־בעפעלקערונג זענען די אַראַבער, און אַז זיי זענען בעזאָרגט וועגען זייער צוקונפט און וועגען דעם לאַנד.

ה׳ לאָיד דזשאָרדזש פרעגט, פאַרוואָס זאָלען די ארץ־ישראל־אַראַבער נישט קענען געהען קיין עבר־הירדן. (צווישענרוף פון לאָיד דזשאָרדזש: איך האָב נישט געזאָגט, אַז זיי זאָלען געהען קיין עבר־הירדן, איך האָב קודם כל געריידט וועגען א״י און אנגעוויזען, אַז אין דעם לאַנד גופא זענען דאָ מעג־ליכקייטען פאַר די אַראַבער דורך באָדען־ענטוויק־לונג. אויף וויפיל בלויז עס איז דאָ אַן איבערשוס־אַראַבער, וואָס קען נישט איינגעאָרדענט ווערען אין א״י, האָב איך דערמאָהנט וועגען עבר־הירדן).

דר. שילס: איך האָב נישט געהאַט די מינ־דעסטע כוונה פאַרצושטעלען דעם שטאַנדפּונקט פון ה׳ לאָיד דזשאָרדזש, איך בין צופרידען מיט זיין ערקלערונג. אַלענפאַלס איז דאָך אָבער עטוואָס ענליכעס געזאָגט געוואָרען. מען זאָגט אַז ארץ־ישראל איז הייליג פאַר יודען. דאָס לאַנד ווערט אויך פער־הייליגט דורך קריסטען מען פערגעסט אָבער צו־אָפּט, אַז א״י איז אויך הייליג פאַר די מוזולמענער, אין לאַנד גופא, ווי אויך איבער דער גאַנצער וועלט איך האָב געלעזען אין אַ יודישער שריפט, אַז ארץ ישראל האָט פאַר די אַראַבער נישט געהאַט קיין בעזונדערען אינטערעס. דאָס איז נישט אמת. ירו־שלים האָט אַ שייכות מיט׳ן גרינדער פון איסלאַם און איז נאָך מעקאַ און מדינא די הייליגסטע שטאָט פאַר מוזולמענער, דאָס לאַנד איז פאַר די אַראַבער עטוואָס מעהר ווי בלויז אַ געאָגראַפישער שטח.

מאָרגען, מאָנטאָג, דעם 24. נאָוועמבער ד.י.
2 פאָרשטעלונגען
אין „אַרטיסט"
זאַכאָדניאַ 43
ס׳ווערט געגעבען די עפעקט־פולע רעוויו אין 14 בילדער
„אויפן הימעל־איריד"
אנהויב פון דער 1. פאָרשטעלונג — 7.45 אָוונט
זעהר ביליגע פּרייזען
פון 80 גר. ביז 2 זל.
אנהויב פון דער 2. פאָרשטעלונג — 9.45 אָוונט
פּאָפּולערע פּרייזען פון 1 ביז 3 זל.

די ברודער־קאַמפּען אין יאָהר 1905 אין לאָדז

צום 25־יאָהרצייט פון יענע בלוטיגע טעג

דאָס איז געווען נאָך דער דורכגעפאַלענער רע־וואָלוציע פון יאָהר 1905. נאָכדעם, ווי די צאַרישע מאַכט אָבט אָפּגענאַרט די מאַסען אין גאַנץ רוס־לאַנד מיט דער אָקטאָבער־קאָנסטיטוציע. די רעוואָ־לוציאָנערע כוואַליע האָט זיך אָפּגעשטעלט. די אויפ־רעגונג צווישען די אַרבייטער־מאַסען האָט זיך אויס־געדריקט אין גרויסע שטרייקען. ס׳איז אויך געווען די צייט פון פּאָליטישע דיסקוסיעס, דאַן ווען אין לאָדז האָט זיך אויסגעשיילט די פּאַרטיי נ.ז.ר. (נאַ־ראָדאָווע אַרבייטער־פערבאַנד). וועלכע האָט געזוכט א „אוגאָדע" מיט דער בורזשואַזיע אין סאָציאַלען קאַמף. אויף דעם געביט איז דערגאַנגען בעזונ־דערס אין לאָדז, צו אונגעהויערע ברודער־קאַמפּען. וואָס האָבען געקאָסט דאָס לעבען פון פיל אַרביי־טער און האָבען אַריינגעבראַכט אַ צוטומלונג אין די מוחות פון די אומבעוואוסטזיניגע אַרבייטער.

דער גאַנצער לאָדזער פּראָלעטאַריאַט איז גע־ווען פערנומען מיט ליידענשאַפטליכע פּאָליטישע סכ־סוכים און דיסקוסיעס. אַ פיבער האָט בעהערשט די חושים פון גאַנצען פּראָלעטאַריאַט. איינער דעם אַנדערען האָט פערדעכטיגט אין פערראַט, איינער דעם אַנדערען האָט נישט געגלויבט, מיט אונצוטרוי האָט מען געקוקט אויף דעם שכן, וואָס האָט גע־אַרבייט ביים נאָהענטסטען ווערקשטעל. די אַרבייטער האָבען אַליין צווישען זיך, געשאַפען אַ מחיצה און זיך צוטיילט אויף פּאָליטישע גרופּען, אין איין פאַ־בריק האָט די וועבעריי געהערט צו די סאָציאַליסטען די שפּינעריי ווידער צו די „נאַראָדאָוועצעס", און אין אַן׳אַנדער פאַבריק ווידער האָט איין רייה ווערק־שטעל געהערט צו די עסדעקעס, אַן׳אַנדערע רייה צו די פּ.פּ.ס. און די רייסעריי צו די „נאַראָדאָוועצעס", די פּוילישע סאָציאַליסטען זענען געווען פערטיילט אין צוויי גרופּען פּ.פּ.ס. און ס.ד. פאַר די „נאַראָ־דאָוועצעס" איז דאָס נישט געווען קיין אונטערשיד, אַ „סאָציאַל" ווי זיי האָבען דאָס אָנגערופען איז אַ „סאָציאַל". פון דאַנען זענען ענטשטאַנען פערשי־דענע מיספערשטענדנישען. ווייל די פּ.פּ.ס.אָוועצעס הגם זיי זענען געווען טעראָריסטיש געשטימט, זענען זיי דאָך געווען מעהר טאָלעראַנט בנוגע די נאַראָ־דאָוועצעס, וואָס ס׳קאָן נישט געזאָגט ווערען וועגען די ענדעקעס.

דער פונק צו דער שרפה, וואָס האָט אַרומ־געכאַפּט דעם גאַנצען לאָדזער פּראָלעטאַריאַט, איז געווען די ערמאָרדונג פון דעם וועבער־אַרבייטער בעזינגער. דער דאָזיגער מאָרד איז פאָרגעקומען אין אַ רעסטאָראַן אויף קאָנסטאַנטינער גאַס אויף פאָל־גענדען אופן: אין שענק ביי א גלאָז ביער זע־נען געזעסען עטליכע יונגע אַרבייטער און דיסקו־סירט וועגען פערשידענע פּאָליטישע פּראַגען. בע־זינגער האָט פערטיידיגט די שטעלונג פון די נאַ־ראָדאָוועצעס. זיין געגנער איז געווען אַן׳עסדעק, וועלכער האָט זיך נישט געקענט קיין עצה געבען, מיט בעזינגערען, האָט אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און איהם דערשאָסען.

דער מאָרד איז געווען די לאָזונג צו רעוואַנזש. די נ.ז.ר. האָבען געדראָהט מיט נקמה, און די פּאַ־בריקען איז געוואָרען אַ שטאַרקער קאָך.

מיט דריי טעג שפּעטער איז פאָרגעקומען אַ גרויסע מאַניפעסטאַציע־לוויה פון בעזינגערען, ביז צוואַנציג טויזענד אַרבייטער זענען דעם דאָזיגען טאָג נישט צוגעטרעטען צו דער אַרבייט, אַנטיילנעהמענ־דיג אין דער לוויה, פערשידענע פאַבריקען זענען אינגאַנצען שטעהען געבליבען. די דאָזיגע לוויה איז געווען דער ערשטער גרויסער עפענטליכער אַ־רויסטריט פון די נאַראָדאָוועצעס. דער אַרויסטריט האָט בעווידען, אַז זיי ווערען אַ כוח, מיט וועלכען מען מוז זיך שוין רעכענען. דאָס האָט אַרויסגע־פיהרט די סאָציאַליסטען פון גלייכגעוויכט וועלכע האָ־בען בעשלאָסען שוין אָנצוהויבען עפּעס צו טון. כדי נישט צו דערלאָזען, אַז נ.ז.ר. זאָל זיך ענט־וויקלען. די נאַראָדאָוועצעס ווידער האָבען בעשלאָ־סען זיך צו פערטיידיגען.

די אַגיטאַציע האָט געגעבען איהרע פּאָלגען, ס׳האָט זיך אָנגעהויבען פון מאַרקוס קאָנס פאַבריק. אַ געוויסען טאָג איז אַ גרופּע סאָציאַליסטען געקו־מען גאַנץ פריה אין קאָנס פאַבריק און פערנומען די פאַרטער־שטוב. די אַרבייטער וואָס זענען געקו־מען צו דער אַרבייט זענען פערהאַלטען געוואָרען און נאָכגעקוקט זייער פּאָליטישע כשרות. ווער עס איז געווען אַ סאָציאַליסט האָט מען אַריינגעלאָזט אין דער פאַבריק. ווער אַ נאַראָדאָוויעץ איז נישט אַריינגעלאָזען געוואָרען צווישען דער סאָציאַליסטי־שער גרופּע ביי קאָנס פאַבריקס־טויער איז אויך געווען אַ געוויסער וואָראָנקאַ, וועלכער האָט געוואָלט איבערצייגען זיינע חברים, אַז מ׳דאַרף זיך נישט אַזוי בעגעהן מיט אַלע נאַראָדאָוועצעס.

— פערהאַן אַזעלכע האָט וואָראָנקאַ געזאָגט, וואָס זענען ענטשידענע געגנער פון אַרבייטער־קלאַס, און אַזעלכע דאַרף מען צו דער אַרבייט נישט צולאָ־זען, פערהאַן אָבער אויך אַזעלכע וואָס זענען נאָר פערנאַרט געוואָרען. אויך די נאַראָדאָוועצעס און אַ־זעלכע דאַרף מען יאָ צולאָזען צו דער אַרבייט.

בעזונדערס, האָט וואָראָנקא געזאָגט, דאַרף מען פּרויען צולאָזען אָהן שטערונג צו דער אַרבייט. גע־גען דעם האָבען פּראָטעסטירט די יעסדעקעס, וועלכע זענען געווען די מעהרהייט אין דער פאַבריק פון מאַרקוס קאָן און זיי האָבען בעשלאָסען קיין שום נאַראָדאָוויעץ נישט צוצולאָזען צו דער אַרבייט. ס׳האָט זיך דערהערט דער פייף פון דער פאַבריקס־סירענע, די פאַבריק האָט אָנגעהויבען צו אַרבייטען אָבער אָהן נאַראָדאָוועצעס, וועלכע האָבען זיך צו־נויפגעקליבען פאַר׳ן טויער פון דער פאַבריק. זיי האָ־בען בעשלאָסען מיט שטורעם זיך אַריינצורייסען, אויף זייערע אַרבייטס־פּלעצער, הגם זיי זענען אין דער צאָהל געווען פיל קלענער, ווי די גרופּע סאָ־ציאַליסטען, וועלכע האָבען פערנומען דאָס פּאַרטער־צימער.

די סאָציאַליסטישע וואַך איז געשטאַנען אין דער טיר מיט רעוואָלווערן אין די הענד, די נאַראָ־דאָוועצעס האָבען נישט קוקענדיג אויף דעם, גע־מאַכט אַן׳אָנגריף מיט שטיינער, פון דער פּאַרטער־שטוב זענען געפאַלען עטליכע שאָסען.

(פאָרטזעצונג קומט).

נאַציאָנאַלע היים-יודישע מלוכה

רעדע פון פראָפ. ווייצמאַן אויף דער קאָנפערענץ מיט דער ענגלישער רעגירונג

לאָנדאָן, 22 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) די צוויי און אַ האַלבע-שעה'דיגע רעדע, וועלכע פראָפ. ווייצמאַן האָט געהאַלטען אויף דער קאָנפערענץ מיט דער ענגלישער רעגירונג, איז פונאַנדערגעשיקט געוואָרען צו אַלע צדדים. ווייצמאַן האָט אַרויסגערוקט דריי פונקטען:

1) די יודישע אַגענץ פערשטעהט דעם בעגריף נאַציאָנאַלע היים אַלס יודישע מלוכה.

2) די יודישע אַגענץ וועט נישט אַקצעפּטירען די פאָרשריפטען פון ווייס בוך בנוגע דער אימיגראַציע קיין א"י.

3) די יודישע אַגענץ איז נישט מסכים מיט'ן לעגיסלאַטיווען ראַט.

בנוגע דעם בעגריף נאַצ. היים האָט פראָפ. ווייצמאַן ערקלערט, אַז די מלוכה מענער, וואָס האָבען אַקצעפּטירט דעם מאַנדאַט אין יאָהר 1917, האָבען דעם בעגריף פערשטאַנען אַלס יוד. מלוכה. אויב מ'וועט דאַרפען, קאָן מען ביי די מלוכה-מענער אָנפרעגען.

„פּעלעסטיין" אָפּגעשטעלט

ירושלים, 22. (יט"א טעלעגראַפיש). צוליב אַ העץ-אַרטיקעל איז אָפּגעשטעלט געוואָרען דער אָרגאַן פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע „פּעלעסטין".

צווייטע ריזיגע דעמאָנסטראַציע

אין ניו-יאָרק געגען דעם „ווייס-בוך"

ניו-יאָרק, 22. (יט"א טעלעגראַפיש). אויפ'ן 13-טען דעצעמבער ווערט אָרגאַניזירט אַ צווייטע ריזיגע דעמאָנסטראַציע פון די ניו-יאָרקער יודען געגען „ווייס-בוך" פון דער ענגלישער רעגירונג. די דעמאָנסטראַציע וועט פאָרקומען אין מעדיסאָן סקווער גאַרדען אונטער דער עהרען-פיהרונג פון נאַטאַן שטרויס.

אויפרייס פון 500 וואַגאָן בענזין אין רומעניע

בוקאַרעשט, 22. (ספּ. טעל) אין דער נאַפט ראַפינעריע אַסטראַ ראָמאַנאַ נעבען פלאָקעשטי, האָט עקספּלאָדירט אַ רעזערוואואַר מיט פינף הונדערט וואַגאָן בענזין. די שאָדענס בעטרעפען העכער אַ מיליאָן מאַרק. די שרפה איז נאָך נישט פערלאָשען. די בעפעלקערונג איז אין פאַניק אַנטלאָפען פון דער גאַנצער אומגעגענד.

שאַרפער אנגריף פון לאָיד דזשאָרזש געגען פראַנקרייך

אויב פראַנקרייך וויל זיך נישט ענטוואָפענען מעג זיך דייטשלאַנד בעוואָפענען?

קאָפּענהאַגען, 22 (טו) לאָיד דזשאָרדזש האָט פערעפענטליכט אַנ'אַרטיקעל אין „עקסטראַ בלאַדעט", וועלכער איז געווענדעט צו פראַנקרייך. לאָיד דזשאָרדזש ערקלערט אָפען, אַז דייטשלאַנד איז אין ווערסאַיל אַריינגענאַרט געוואָרען, פראַנקרייך האָט איהרע הייליגע הבטחות פון דאַמאָלט געבראָכען. פראַנקרייך איז נישט ענטוואָפענט. פראַנקרייך האָט נישט דעם מאָנאָפּאָל אויף רעכט צו זיין פערזיכערט. דער ווערסאַילער טראַקטאַט האָט נישט געהאַט דעם ציל איינצעלנע נאַציעס צו פערמשפטען צום טויט. ווען פראַנקרייך וויל זיך נישט ענטוואָפענען, האָט דייטשלאַנד דאָס רעכט זיך צו בעוואָפענען, פראַנקרייך פיהרט אַ פּאָליטיק פון אינטריגעס און געוואַלדטאַטען, וועלכער וועט פריהער אָדער שפּעטער דערפיהרען צו אַ מלחמה, ווייל קיין שום לאַנד אין אייראָפּא וועט נישט וועלען טאָלערירען די איבערהערשאַפט פון פראַנקרייך. פראַנקרייך איז די איינציגע שטרונג אויפ'ן וועג צו ענטוואָפנונג.

ענטוישונג פון דער א"י-דעבאַטע

ניו-יאָרק, 22 .(יט"א טעלעגראַפיש). די יודישע פּרעסע אין אמעריקא שרייבט, אַז די יודישע עפענטליכע מיינונג איז ענטוישט אין דער א"י-דעבאַטע, וואָס איז געפיהרט געוואָרען אין ענגלישען פאַרלאַמענט. די בלעטער שרייבען, אַז איצט דאַרף מען אָפּוואַרטען די רעזולטאַטען פון דער קאָנפערענץ צווישען דער רעגירונג און דער יודישער אַגענץ.

פאַר פּאַספילדס טאַקטלאָזיגקייט

מוזען צאָהלען די ענגלישע בירגער

לאָנדאָן, 22. (יט"א טעלעגראַפיש). אַ דעפּוטאַט האָט אין ענגלישען פּאַרלאַמענט אָנגעפרעגט צי אין שייכות מיט דער נייער באַהן-פּאָליטיק וועלען נישט בעלאַסטעט ווערען די ענגלישע בירגער מיט נייע שטייערען.

דר. שילס האָט דערויף געענטפערט, אַז די רעגירונג דאַרף גאַראַנטירען די הלוואה פון 2 און אַ האַלבען מיליאָן פונט אויף אויסגאַבען אין א"י.

דערויף האָט אַ קאָנסערוואַטיווער דעפּוטאַט געמאַכט אַ צווישענרוף: „אָט דאָס איז דער פּרייז וועלכען מיר מוזען בעצאָהלען פאַר דער טאַקטלאָזיגקייט פון פּאַספילד'ן!".

די וואַהלען צו דער אסיפת הנבחרים

ירושלים, 22. (יט"א טעלעגראַפיש)

דער ועד הלאומי האָט בעשטימט די וואַהלען אויפ'ן אסיפת הנבחרים אויפ'ן 13-טען דעצעמבער.

דער קאַמף ארום מאַנדאַט אין ווייטשעפּעל

לאָנדאָן, 22. (יט"א טעלעגראַפיש). ארום מאַנדאַט אין יודישען קוואַרטאַל אין לאָנדאָן ווייטשעפּעל ווערט געפיהרט אַ קאַמף צווישען די ליבעראַלען, קאָנסערוואַטיווע, לייבאָר-פּאַרטיי און קאָמוניסטען. די אַגיטאַציע געהט דער עיקר ארום דער א"י-פּאָליטיק פון דער רעגירונג.

וואו נעמט מען איצט אַנ'עמיל זאָלא?

(קאָרעספּאָנדענץ פון ארץ-ישראל)

אין ארץ-ישראל ווערט איצט דעמאָנסטרירט מיט אַנ'אומגעהויערען דערפאָלג דער בעקאַנטער טאָן-פילם „קאַפּיטאַן דרייפוס". זיצען יודען אַלטע און יונגע, הערען די „סיני"-ווערטער פון עמיל זאָלאַ, פון זיין היסטאָרישען „איך בעשולדיק", דערשלינגען אַ טרעהר און יעדער איינער שטעלט זיך די פראַגע: וואו נעמט מען איצט אַנ'עמיל זאָלא, וועלכער זאָל אויפדונערען און אויפציטערען די וועלט מיט זיין „איך בעשולדיק"?

צוריק איז די לעצטע טעג אויפגעשוואומען דער נאָמען פון יוסף אורפאלי, דער נאָמען פון יענעם שטילען מאַטירער, וועלכער איז אַרויסגעראַטעוועט געוואָרען פון די נעגעל פון שוואַרצען טויט און וואַלגערט זיך אין טורמע, וואו ער דאַרף נאָך פערבלייבען איבער ניין יאָהר. פאַרוואָס, פאַרוואָס? איז דען דאָ איינער אין לאַנד, וועלכער ווייס נישט, אַז יוסף אורפאלי איז נאָר אַ קרבן פון ווילדע בילבולים, פון פאַלשע עדות. דאָס וויסען יודען, אַראַבער, ענגלענדער און אַפילו די ענגלישע ריכטער און דאָך זיצט יוסף אורפאלי אין טורמע און עס געפינט זיך נישט קיין ענגלישער (יודען זענען דאָך איינזייטיג) עמיל זאָלא, וועלכער זאָל אַרויס מיט זיין איך בעשולדיג די ענגלישע אַדמיניסטראַציע מיט'ן נציב העליון בראש, איך בעשולדיג די ענגלישע ריכטער, איך בעשולדיג דעם גאַנצען ענגלישען פאָלק, וועלכער דערלאָזט אַזאַ אומרעכט צו האַלטען אין געפענגעניש אַנ'אומשולדיגען מענשען,—ווייל... ווייל ער איז אַ יוד אין ארץ-ישראל!

צוריק איז די טעג אויפגעשוואומען דער נאָמען יוסף אורפאלי פאַר'ן ענגלישען געריכט אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן משפט איבער ר. תורגמאַן. ווער איז דער תורגמאַן און פאַרוואָס ווערט ער געמשפט? די לעזער דאַרפען זיך דערמאָנען, וואָס עס איז פאָרגעקומען בערך מיט אַ יאָהר צוריק, ווען עס איז פאָרגעקומען דער משפט איבער יוסף אורפאלי. די פערטיידיגער פון אורפאלי זענען געווען די בעקאַנטע אַדוואָקאַטען דונקעלבלום און פרענקעל און זייער געהילף איז געווען ר' תורגמאַן. נאָכדעם ווי אורפאלי איז צום ערשטען מאָל פערמשפט געוואָרען צום טויט, האָבען זיך געווענדעט אייניגע אַראַבער צום ה' תורגמאַן און דערקלערט, אַז זיי האָבען אַליין געזעהען, אַז די צוויי אַראַבער, וועלכע אורפאַלי ווערט בעשולדיגט אין זייער טויט, זענען געווען צווישען די אָנפאַלער אויף תל-אביב און זענען דערשאָסען געוואָרען דורך ענגלישע סאָלדאַטען. ווען עס איז אָבער פאָרגעקומען צום צווייטען מאָל דער משפט איבער אורפאלי האָבען די אַראַבער חרטה געהאַט אויף זייערע דערקלערונגען פאַר ה' תורגמאַן און דערקלערט, אַז מען האָט ביי זיי אויסגענאַרט דורך געלט זייערע דערקלערונגען און זייערע חתימות. אַזוי אַרום איז אורפאלי פערמשפט געוואָרען צום צווייטען מאָל צום טויט און ה' תורגמאַן איז איבערגעגעבען געוואָרען צום געריכט. האָט זיך באמת נישט געגלויבט, אַז דער משפט זאָל ווירקליך פאָרקומען. האָבען זיך דען די ענגלישע ריכטער נישט איבערצייגט אין משך פון די אַלע משפטים אַרום די געשעהענישען, אַז מען טאָר נישט גלויבען די אַראַבישע עדות? דער משפט איז אָבער יאָ פאָרגעקומען און... תורגמאַן איז בעפרייט געוואָרען, ווייל דער ענגלישער ריכטער בעקער האָט אויסגעפונען, אַז די אַלע רייד פון די אַראַבער געגען ה' תורגמאַן, אַז ער זאָל זיי מכלומרשט געבען געלט פאַר'ן עדות-זאָגען לטובת אורפאַלי, זענען פאַלש און תורגמאַן איז פריי. כאַראַקטעריסטיש איז, אַז דער ריכטער האָט נישט געוואָלט הערען די עדות מצד ה' תורגמאַן, וועלכע האָבען געדאַרפט פון דאָסניי בעלייכטען דעם ענין אורפאלי, אַזוי אַרום וועט אורפאַלי בלייבען אויף ווייטער זיצען אין טורמע. עס פרעגט זיך אָבער, צו דען איז דער אורטייל אין משפט פון ה' תורגמאַן נישט קיין נייער בעוויז, אַז אורפאלי איז אומשולדיק?

מיט 36 יאָהר צוריק, ווען דער קאַפּיטאַן דרייפוס איז אומשולדיג פערמשפט געוואָרען האָט זיך געפונען אַנ'עמיל זאָלאַ, אַ קלעמאַנסאָ, קאַפּיטאַן פּיקאַרד, וועלכע זענען אַרויסגעטראָטען געגען דער אַרמעע, געגען געריכט, געגען דער אויפגעהעצטער עפענטליכקייט און איצט? מאַקדאָנאַלד, פּאַספילד שטעהען בראש פון דער ענגלישער רעגירונג און דער אומשולדיגער אורפאלי שמאַכטעט אין טורמע.

בן החולות

היינט און פאָלגענדע טעג!

די שלאַנקע ווי „ווענוס", צולאַזען ווי „ווענעראַ", גייציג נאָך ליבע און פּראַכט ווי „מעסאַלינאַ" דאָס איז

די געפעהרליכע פרוי

גרויסע זיטען-דראַמע פון לעבען פון אַ שעהנער און ראַפינירטער אַפּעריסטקע.

אין די הויפּטראָלען:

NORMA SCHAERER
i John Mac Brown.

אויסערן פּראָגראַם: קאַפּיטאַלע קלאַנג-קאָמעדיע מיט'ן אָנטייל פון דער בערימטער קינדער-באַנדע א.נ. „טייוולאַנישע רעכציע".

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאָכמיטאָג. שבת, זונטאָג און יום-טוב 12 אַ זייגער בייטאָג

פּאָפּולערע פּרייזען.

Dr. med. RACHELA LEWI

Żeromskiego 24, tel. 142-72

ספּעצ. קינדער-קראַנקהייטען.

לעטשניצע זגערזשער 17
טעלעפ. 116-33

ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק אויגען-קראַנקה. 1—2 נאָכמ.
ד"ר יוסטמאַן נערווען-קראַנקהייטען 12—2 נאָכמ.
ד"ר מ. קאַנטאָר כירורג $4\frac{1}{2}-5\frac{1}{2}$, יו"ט 1—2
ד"ר פּאַפּיערני אַקושער און פרויען-קראַנקה. $11\frac{1}{2}-1$ נאָכמ.
ד"ר ראַקאָווסקי אויערן, נאָז-און האַלז-קראַנקה. $10\frac{1}{2}-11\frac{1}{2}$, 2—3 און 6—7 נאָכמ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-דאָקטאָר 11—12, 4—5 נ"מ
ד"ר רושאַנער הערצער, און הויט קראַנקה. 1—2 נאָכמ.
ד"ר ווייגבערג אינערל. קראַנקה. 1—2, 6—7 נאָכמ.
א. גראַדזיעמשיק צאָהן-ערצט 3—7 נאָכמ.
ד"ר סטופּעל רענטגען-גאַבינעט 12—2, 4—6 נאָכמ.
וועגעראָלאָגישע קאַבינעט מעטאָדע מעגליך פון 2-1 נ"מ

אַ שטוב אדער אַ טריקענער קעלער

אויף אַ ווערקשטעל, מעגליך מיט אַ קאָנצעסיע אין דער געגענד פון פּאָמאַר-סקאַ ביז צעגעלניאַנאַ ווערט געזוכט אָפּער. אין אַדמיג. פאַר „H.W."

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דער ג' קונדשאַפט, אַז צוליב דעם, וואָס דאָס פליש איז ביליגער געוואָרען האָבען מיר בעשלאָסען

צו פערקלענערן די פּרייזען פון די פליש-אויסאַרבייטונגען

אין אונזערע וואורשט-געשעפטען

אויף באַווראַ-צעגעלניאַנאַ 24
און זשעראָמסקיעגאָ 41 (גרינער מאַרק)

און נעמליך: 10 דעקאַ געגזען-וואורשט . . . 40 גר.
10 „ ווינער וואורשטלעך (פּערובקעס) 50 „
10 „ „סאַלאַמי" . . . 65 „

אלץ פריש און גוט!

מיט אַכטונג י. גרינשטיין.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פּראָצעוניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: קלאָרקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע רעמעמען א. ז. וו.

נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמ.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכב בטח ושנתך כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זעלבען נאָר קומען אין ביוראָ

פון ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף

פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיצינע פּאַרטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקטליך און געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלויזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות און אוזשאַנד ראַזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניאַ ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ,
פּיעטריקאָווער 17, 1-טער הויף

Pamiętajcie! gdy w Waszym domu cierpią na **KATAR** NOSA, KRTANI, CHRYPKĘ i GRYPĘ Stosujcie natychmiast **PINOMETHYL** PINOMETHYL Chroni i usuwa następstwa KATARU, cena 1.75
Do nabycia we wszystkich aptekach i składach apt. w Polsce i w Gdańsku. Reprez. na Wojew. Łódzkie apteka J. CYMERA, Łódź, Wólczańska 37.

קאנסום

ביי דער „ווידזעווער מאנופאקטור"
54 ראקיטשינער 54
עמפפעהלט אייגענע סחורות, זאווי פון אנדערע ערשטקלאסיגע פאבריקען
צו געבויגע פאבריקס-פרייזען
רעשטלעך, סעקונדא, בראקען, בארכאנען, פלאנעלקעס און אנדערע ווידזעווער סחורות

דאמען-וועש	שטרימפן fil d'ecosse, זייד	זעמטל. גאלאנטעריע-וואַרען
מענער-וועש	שקארפעטען	מענער-אינציגער
וואָלענע דאמען-סחורות	הענדשקעס	מענער-פאלטענס
וואָלענע מענער-סחורות	שיך	קאָלאָניאַל-וואַרען
ליידען-וואַרען גרויס אויסוו.	באָטען און קאָלאָשען	דערנעהרונגס-וואַרען

מיר בעטען די ג' קונדשאפט צו בעזוכען אונזער
ניי-ערעפנעטען, דעם רייך-פערזעהענעם קאנסום
דאס קויפען פערפליכטעט נישט
54 ראקיטשינער 54
צופאהר מיט די טראמווייען 10 און 16

Dr. med. W. Eychner
גינעקאלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134–72
נעמט אָן פון 2–3 נאָכמ.
און פון 7½–9 אָוונד.

Dr. ADAM **GROSGLIK**
Al. Kościuszki 27
tel. 151·78
צוריקגעקעהרט
הויט און וענעריש קראַנקה.
רענטגען און ליכטהיילאינגען.
נעמט אָן פון 4—7 אָוונד

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych **przeprowadził** się na ul. **Piotrkowskiej 70** róg Traugutta).
Przyjmuje od 8[30] do 10[30] rano, od 1-ej do 2[30] pp., od 6 do 8[30] wiecz. w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. N. HALTRECHT
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראַנק.
נעמט אָן פון 8 ביז 9 פריה
פון 12–3 נאָכמיטאָג און פון 8 ביז 9 אָוונד.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

קלאנג-פילם-טעאטער „MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.
היינט גרויסע פרעמיערע!
פון דעם גרויסען קלאנג-פילם
„האדזשי מוראט"
Iwan Mozżuchin
מ ים
אין דער הויפטראָלע. — אין דעם אויביגען בילד נעהמט אנטייל
א גרויסער קינסטלער-כאר.
קירצליך: „נח'ס תבה" קירצליך:
אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום טוב 3.30 נ"מ

קויפט נור גומי-קלעצער
פון דער נייער מאַרקע
„GLOBUS"
זיי זענען די דויערהאַפטיגסטע און ביליגסטע!
מיר גאראנטירען א 3 מאָנאַטליך אויסהאַלטען אין טראָגען!
יעדע איינציגע פאר, וואס וועט צושעדיגט ווערען אין
דער קירצעסטער צייט, טוישען מיר אויס אויף א נייע!
בעמערקונג: רעקלאמע-באלעמס גיבען מיר צו בחנם.
מיר עמפפעהלען אויך גומי-פּליטען פון ערשט-
קלאסיגער קוואליטעט צו רעפערירען קאלאשען און
שניעגאָווצעס צו אויסנאהמס ביליגע פרייזען.
H. GOLDBERG, Łódź
ul. NOWOMIEJSKA 11.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג! היינט און פאלג. טעג!
מעכטיג מייסטערווערק, וואס איבערשטייגט אלע
ביז איצטיגע פילמען א. ז.
די זינד פון די פאטערס
אין דער הויפטראָלע דער גרעסטער טראגיק פון דער וועלט
אין זיין נייעסטער קרעאציע, וואס איבערשטייגט
דעם „איבריגען מענש"
EMIL JANNINGS
מעכטיגע דראַמע, וואס אילוסטרירט דעם גורל פון א דייטשען
עמיגראנט אין אמעריקע. „די זינד פון די פאטערס" איז
דער פילם, וואס איז אנערקענט געווארען פון דער גאנצער וועלט-
פרעסע אלס דער בעסטער פאר אלע צייטען.
פערשטארקטער אָרקעסטער אונטער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

א געבילדעטער
און פעהיגער מענש
זוכט בעשעפטיגונג ביי
וואס ס'זאל נישט זיין פאר
30 זל. א וואך אויך בע-
קענט אין דער קאָנפעק-
ציע בראנזשע. אָפערטען
אונטער „J. 1930" אין
אדמיג. פון דער צייטונג.

חייבט צום לעצטען מאל
אויף פיעטריקאווער 180
צום 1. מאל אין לאדז! די גרעסטע און רייכסטע
אנאטאמישע מוזעאום
פון טשעכיש פראג איז ערעפנעט פון 9 פריה
ביז 9 אָוונד. גענויע פרטים אויף די אפישען.

ווערבעריז כירורגישע קליניק
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערטסליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
כירורגישע אָפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

צאהנערצטליכער
גאבינעט ביי דער לעטשניצע
„POMOC" 1 Aleksandrowska 1
איז ווידער טעטיג אויך אין די שעה'ן פון 3–6 אוו.

דראט-צוימען
געפלאכטענע, געוועבען, געלעכער-
טע, ראביק-געוועבען און אלע מע-
טאלן עמפפעהלט צו ביליגע פרייזן
RUDOLF JUNG
Łódź, Wólczańska 151, telefon 128-97

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12–2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

Dr. med.
B. Robinson
פיעטרקאווער 10, טעל. 131-86
צוריקגעקעהרט

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-
פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און
קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס.

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער
ווינקעל-בראך ווערט גרויס ווי א
מענטשען-קאפ, אדער ווי א וואסער-קאן
און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער
קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך
פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און
שטארבט. ספעציעל געמאכטע האלט-באנדאזשען
אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסאָרען
מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דאמשען
פראפעסאר-דאקטאר ברעכן דעם בעזונדערען
זיכער דעם וואָרעמען און נעטהרליכסטען

ליך. אויך פאר הוליקערס לייזונגען מיט הייל-באנדאזשען און אפעראטען פאר פערקרומטע
פיס און פלאטש-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און
הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג
דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר
בראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנ' חסקי
און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטען פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן ד"ר. י. ראפאפארט,
ספעצ. פאר ברוך, וועלכער געמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקע 10 טעל 177-22 פראנט פאר;
פאר זיין בעהיטענהאפטע פערלעגען מיר א געמאכטע הייל-באנדאזש לויט זיין מעטאדע
האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געזונט
און, צו קענען איהם יעדען אנגעצייכענען הייס עמפפעהלען.
Dr. BERGHOF Arzt.

נייעס!!!
„SREBROL"
פליסיגקייט צו זילבערן
בילדעט א שיכט ריינעם זילבער דורך געוועהנליכן אנרייבען
פרייז פון א פלאשקע 2 זל. צובעקומען אין אפטייק און סקל. אפטעקס.

מעכאנישע וועבעריי
אין צענטרום שטאט נעהמט אן ארבייט אויף לוין
ארבייט אויף ענגלישע בלאטע, קאלירטע און זשאקארד-שטיהל
פון פערשידענע ברייטען.
צו ערפאהרען פאמארסקא 58, טעלעפאן 22-138.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.